

Etelä-Kymenlaakson
turvallisuussuunnitelma
valtuustokaudelle 2013–2016

ETELÄ-KYMENLAAKSON TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti
Valtuustokaudelle 2013–2016

Kotka 2014

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Sarja A. Nro 50

Toimittaneet: projektipäällikkö Päivi Okuogume
ja projektityöntekijä Saara Eskola

Copyright: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kustantaja: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu / EK-ARTU-hanke

Graafinen suunnittelu ja taitto: Vinkeä Design Oy

ISBN (PDF): 978-952-306-033-3

ISSN-L: 1239-9086

Sisällys

1 Etelä-Kymenlaakson kuntien turvallisuustyö	4	3.5.1 Tapaturmien ehkäisyn painoalueet	14	7 Seudun ikääntyvän väestön turvallisuus	30
2 Turvallisuussuunnitelman jalkauttaminen ja seuranta	5	3.5.2 Tapaturmien ehkäisyn toimenpiteet ja arviointikriteerit	14	7.1 Ikääntyvän kotona asumisen turvallisuus	30
2.1 Seudun turvallisuustyön toimintatapoja ja -linjauksia	5	3.6 Liikenne ja liikkumisen turvallisuus	15	7.2 Hyvinvointia ja tukea ikääntyvän arkeen	31
2.2 Turvallisuustyön organisointi ja jalkauttaminen	6	3.6.1 Liikenne- ja liikkumisturvallisuuden painoalueet	15	7.3 Ikääntyvän väestön kasvavia haasteita	32
2.3 Toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikutusten arviointi	6	3.6.2 Liikenne- ja liikkumisturvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit	16	8 Päihteiden käyttö on saatava seudulla laskuun	33
3 Turvallisuussuunnitelman yhteenveto, painoalueet ja toimenpiteet	7	3.7 Rikollisuuden ehkäisy	17	8.1 Nuorten ja ikääntyvien päihteiden käyttö	33
3.1 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuus	7	3.7.1 Rikollisuuden ehkäisyn painoalueet	17	8.2 Päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuus	34
3.1.1 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuuden painoalueet	7	3.7.2 Rikollisuuden ehkäisyn toimenpiteet ja arviointikriteerit	17	8.3 Vastuullinen alkoholin anniskelu	34
3.1.2 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit	8	4 Etelä-Kymenlaakso – viiden kunnan seutu	19	8.4 Seudullinen mielenterveys- ja päihdestrategia MIETIPPÄ	34
3.2 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuus	9	4.1 Seudun väestöstä	19	9 Tapaturmien ehkäisy seudulla	35
3.2.1 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuuden painoalueet	9	4.2 Työttömyysluvat korkeita	20	9.1 Lasten, nuorten ja ikääntyvien tapaturmat	35
3.2.2 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit	10	4.3 Seudun riskikohteet ja omatoiminen varautuminen	20	9.2 Tapaturmien ehkäisytyössä paljon kehittävää	36
3.3 Ikääntyvän väestön turvallisuus	11	4.3.1 Eryttäviä riskikohteita seudulla	20	9.3 Viranomaisen ilmoitusvelvollisuus onnettomuusriskistä	36
3.3.1 Ikääntyvän väestön turvallisuuden painoalueet	11	4.3.2 Omatoiminen varautuminen onnettomuuksiin	21	9.4 Tapaturma-asiantuntijoiden suosituksia tapaturmatyön kehittämiseen	37
3.3.2 Ikääntyvän väestön turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit	11	4.4 Maa- ja merirajan merkitys seudulla	22	10 Liikenneturvallisuus maalla ja vesillä	38
3.4 Päihteiden käyttöön vaikuttaminen	12	5 Turvallisempi arki asumisessa ja asuinympäristössä	24	10.1 Nuorten liikenneturvallisuus	38
3.4.1 Päihteiden käyttöön vaikuttamisen painoalueet	12	5.1 Asumisturvallisuus saaristossa ja kylissä	24	10.2 Turvallisesti vesillä	38
3.4.2 Päihteiden käyttöön vaikuttamisen toimenpiteet ja arviointikriteerit	13	5.2 Ilkivaltaan ja häiriökäyttäytymiseen puuttuminen	25	10.3 Kuntalaisten näkemyksiä liikenneturvallisuudesta	39
3.5 Tapaturmien ehkäisy	14	5.3 Esteetön ja turvallinen liikkuminen	25	11 Rikollisuudelle vähemmän jalansijaa	40
		5.4 Arjen asumiseen tukea ja neuvoa	25	11.1 Toimintaympäristö poliisin kuvaamana	40
		5.5 Asukasaktiivisuutta lisäävä	26	11.2 Perhe- ja lähisuhdeväkivallan luvut kasvussa	41
		5.6 Uusia toimintamalleja hyvän asumisen tukemiseen	26	11.3 Väestön yhdenvertaisuuden edistäminen	42
		6 Seudun lapset, nuoret ja nuoret aikuiset	27	11.4 Rikollisuuden ehkäisyn toimenpide-ehdotuksia	42
		6.1 Nuorten työllisyyttä edistettävä	27	12 Elinkeinoelämän turvallisuuden kehittämis ehdotuksia	44
		6.2 Koulunkäynti turvallisemmaksi	28	Lähteet	45
		6.3 Nuorten oma aktiivisuus tärkeää	28	Liitteet	
		6.4 Harrastaminen ja vapaa-ajan toiminta helpommaksi	29	Liite 1. Turvallisuussuunnitelman ohjaus- ja työryhmän jäsenet	

1 Etelä-Kymenlaakson kuntien turvallisuustyö

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelma on laadittu Haminan ja Kotkan kaupunkien sekä Miehikälän, Pyhtään ja Virolahden kuntien alueelle. Turvallisuussuunnitelman laatimiseen on osallistunut seudun väestöä, julkisen sektorin viranhaltijoita sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita. Turvallisuusyhteistyössä ovat olleet mukana myös Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta, Kaakkois-Suomen rajavartioston Vaalimaan rajavartio- ja rajatarkastus-asetat, Kymenlaakson pelastuslaitos, Kymenlaakson poliisilaitos, Vaalimaan tulli ja Suomenlahden merivartioston Kotkan merivartioasema. Turvallisuussuunnitelman toteutusta ovat rahoittaneet seudun kunnat ja Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö Cursor Oy. Turvallisuussuunnittelua on koordinoitunut Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysala ek-artu-hankkeena 1.2.2012–28.2.2014.

Turvallisuussuunnitelmaa varten koottiin tietoja seudun väestöltä Arjen turva -verkkokyselyllä, etsittiin turvallisuuspuutteita toteuttamalla Haminan virkamiesjohdon ja Kotkan nuorten kanssa turvallisuuskävelyt, tutustuttiin seudun kuntien strategioihin ja suunnitelmiin, keskusteltiin seudun turvallisuudesta järjestämällä asukaskuulemisia ja kyläiltoja sekä kuultiin Haminan vammaisneuvostoa sekä Kotkan nuorisovaltuustoa ja lapsiparlamenttia. Yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoista mukana olivat alueen

yrittäjäjärjestöt, Yksillä Purjeilla -kumppanuushanke, Ravimäkiyhdistys ry, Kymenlaakson kylät ry, Socomin MontEri-hanke, Kotkan Korttelikotiyhdistys ry ja Palveluyhdistys Rateva ry:n Miä ite – myö yhdessä -hanke.

Seudun asukkaiden turvallisuus voidaan hanketyön tuloksena määritellä seuraavasti: Turvallisuus on asumista ja liikkumista ilman pelkoja viihtyisässä asuin- ja toimintaympäristössä, työssäkäynnin mahdollisuutta ja työn tekemistä hyvässä työympäristössä sekä lakisääteisten peruspalvelujen oikea-aikaista saamista. Yksilön turvallisuuden tunne lähtee yhteisöllisyydestä ja tarpeesta kuulua johonkin yhteisöön.

Sisäisen turvallisuuden sihteeristön mukaan (sisäisen turvallisuuden sihteeristön vierailu Kotkassa 26.4.2013) Etelä-Kymenlaakson turvallisuustyöhön on otettu esimerkillisesti mukaan seudun väestöä kuulemalla heitä esimerkiksi kyläturvallisuusiloissa, korttelikodeissa ja kolmannelle sektorille suunnatuissa keskustelutilaisuuksissa. Turvallisuussuunnitelman laatimisprosessista, seudusta ja sen turvallisuuden nykytilan vahvuuksista ja heikkouksista, turvallisuussuunnittelun moniammatillisesta, sektorirajat ylittävästä yhteistyöstä sekä turvallisuussuunnitelman tietojen hankkimisen keinoista ja suunnittelutyön eri vaiheista kerrotaan tarkemmin ek-artu-hankeraportissa (ISBN 978-952-306-004-3).

Seudun turvallisuustoimenpiteet on kiteytetty seuraaviin teema-alueisiin: asumisen ja asuin ympäristön turvallisuus, lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuus, ikääntyvän väestön turvallisuus, päihitteiden käyttöön vaikuttaminen, tapaturmien ehkäisy, rikollisuuden ehkäisy sekä elinkeinoelämän turvallisuus. Turvallisuussuunnitelma etenee edellä lueteltujen teema-alueiden mukaisesti.

2 Turvallisuuksuunnitelman jalkauttaminen ja seuranta

Asukkaiden turvallisuuden lisäämiseksi valtioneuvosto teki vuonna 1999 periaatepäätöksen kansallisen rikoksantorjuntaohjelman perustamisesta. Vuonna 2003 Vanhasen ensimmäisen hallitusohjelman aikana aloitettiin ensimmäisen sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelu. Vanhasen toisen hallitusohjelman aikana 8.5.2008 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen toisesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta. Ohjelman tavoitteeksi asetettiin, että Suomi on Euroopan turvallisim maa vuonna 2015. Nyt meneillään oleva Kataisen hallitusohjelman mukainen kolmas sisäisen turvallisuuden ohjelma ”Turvallisempi huominen” painottaa arjen turvallisuutta ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Ohjelma sisältää 64 toimenpidettä arjen turvallisuuden parantamiseksi. Osa ohjelman toimenpiteistä on tulossa Suomeen pysyväksi toiminnaksi. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on vuonna 2012 tehnyt alueellisen toimenpideohjelman sisäisen turvallisuuden toimeenpanon varmistamiseksi Etelä-Suomen alueella.

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelman laatimisesta valtuustokaudelle 2013–2016 on päätetty seutuvaliokunnassa. Suunnitelma on toteutettu EK-ARTU-hankkeena. Monialaisena ja moniammatillisena seudun toimijoiden yhteistyönä toteutettu turvallisuussuunnitelma etenee seutuvaliokunnasta kuntien päätöksentekoelementtien käsittelyyn. Turvallisuuksuunnitelman toimenpiteet ovat osittain yleis-

piirteisiä. Suunnitelman käsittelyvaiheessa kuullaan seudun luottamushenkilöitä ja viranomaisia. Toimenpiteet tarkennetaan kunnissa toimialoittain ja yhteistyössä eri sektoreiden toimijoiden kanssa.

2.1 Seudun turvallisuustyön toimintatapoja ja -linjauksia

Turvallisuustyö on ennaltaehkäisevää, tulevaisuutta ennakoivaa, avointa ja kehittyvää toimintaa, joka on osa jokaisen kunnan, toimialan ja työntekijän päivittäistä työtä. Turvallisuustyön onnistuminen edellyttää toimivaa yhteistyötä ja tehokasta tiedonkulkua eri viranomaisten ja kunnan viranhaltijoiden kesken. Viranomaisten välinen yhteydenpito tulee olla välitöntä ja nopeaa eikä organisaatio saa luoda esteitä viranomaisten väliselle tiedonkululle. Onnistuneen turvallisuustyön edellytys on sen jatkuva kehittäminen ja uusien toimintamallien hyödyntäminen.

EK-ARTU-hanketyön aikana on koottu toimintatapoja ja -linjauksia, jotka edistävät seudulla tehtävän turvallisuustyön kehittymistä. Näitä ovat seuraavat asiat:

- » Työ on moniammatillista ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä.
- » Turvallisuustyö aktivoi asukkaita toimimaan oman, toisten ihmisten ja asuin ympäristön turvallisuuden eteen.

- » Aktiivisella ja yhdenvertaisesti kaikki kohderyhmät tavoittavalla tiedottamisella lisätään asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja vastuunottoa arjen turvallisuudesta.
- » Asukaslähtöisyys, asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien ja edustuksellisen demokratian lisääminen tukee kuntien turvallisuustyötä.
- » Turvallisuuksuunnitelman, hyvinvointikertomuksen ja yhdenvertaisuussuunnitelman yhteensovittaminen luo mahdollisuuden edistää tehokkaammin asukkaiden hyvinvointia, turvallisuutta ja yhdenvertaisia vaikuttamismahdollisuuksia. Kyseisten suunnitelmien ja kertomusten tilastointia ja tilastojen analysointia tulee kehittää ja yhtenäistää.
- » Arjen turva -kyselyn säännöllinen teettäminen tuottaa vertailtavaa tietoa seudun asukkaiden turvallisuuden tunteesta ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä.
- » Kokoamalla yhteen kunnan lakisäätöiset suunnitelmat, aikataulut ja vastuuhenkilöt tuetaan turvallisuustyötä.
- » Paikallista turvallisuusosaamista ylläpidetään hyödyntämällä sisäisen turvallisuuden ohjelman tuottamaa tietoa, verkostoa ja koulutuksia sekä seudun tutkimuslaitosten tutkimustyötä.

2.2 Turvallisuustyön organisointi ja jalkauttaminen

Jokainen kunta nimeää turvallisuustyön koordinoitiin vastuuhenkilön. Kunnat tekevät turvallisuussuunnittelutyössä yhteistyötä eri hallinnonalojen edustajien, pelastus-, raja- ja poliisiviranomaisten sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Seutuvaliokunta toimii turvallisuustyön ohjausryhmänä, joka ohjaa ja seuraa turvallisuussuunnitelmassa määriteltyjen toimenpiteiden toteutumista ja seudun turvallisuuden tilaa sekä tekee tarvittaessa uusia esityksiä seudun väestön arjen turvallisuuden kehittämiseksi.

Turvallisuustyössä hyödynnetään olemassa olevien seudullisten ja kuntakohtaisten hankkeiden ja työryhmien työpanosta ja osaamista. Kuntien asukkaille järjestetään kuntalaiskuulemisia suunnitelman tuloksista, mikä edistää median ja kuntalaisien mahdollisuuksia toimia seudun turvallisuuden kriittisinä arvioijina.

Turvallisuussuunnitelman jalkauttamiseksi suunnitelmasta tiedotetaan kunnan päättäjille ja viranhaltijoille, seudun viranomaisille, kolmannen sektorin toimijoille ja kuntalaisille. Turvallisuustyössä kootaan yhteen seudun turvallisuustietous, turvallisuussuunnitelmat, seurantaraportit, turvallisuuskyselyjen tulokset ja muu ajankohtainen aineisto kaikkien asukkaiden nähtävillä ja turvallisuustoimijoiden työn tueksi. Turvallisuusaineiston tiedotuskanavana ovat kuntien verkkosivut.

2.3 Toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikutusten arviointi

Kuntien turvallisuussuunnitelma on väestön arjen turvallisuuden seuranta- ja arviointiväline kuntien päätöksentekoprosessissa. Päätöksentekoprosessin tuloksena turvallisuussuunnitelmaan kirjatut painoalueet ja niiden toimenpiteet vastuutetaan ja aikataulutetaan kunnittain. Nimetyt vastuutahot seuraavat toimenpiteiden toteutumista ja arvioivat niiden turvallisuusvaikutuksia turvallisuusmittareilla puolivuositain tai vuosittain.

Seudun turvallisuuden tason kehitystä seurataan turvallisuussuunnitelman keskeisten mittarien avulla. Turvallisuussuunnitelma sisältää ehdotukset väestön arjen turvallisuuden tilastoseurannan mittareiksi, joita seurataan ja arvioidaan toimenpiteiden vastuutuksen ja aikataulutuksen mukaisesti. Tilastoseurannassa on otettu huomioon valtakunnalliset suositukset väestön arjen turvallisuuden seurantaan ja arviointiin. Seudun väestön arjen turvallisuuden seuranta- ja arviointikriteeristö muotoutuu kuitenkin ensisijaisesti kuntien ja seudun turvallisuuden varmistamisen erityispiirteitä mukaillen.

Turvallisuusraportin toimenpiteistä ja niiden toteutumisesta, turvallisuuden haasteista, heikkouksista ja vahvuuksista sekä yhteistyön onnistumisesta laaditaan tiivistelmä vuosittain kuntien verkkosivuille. Kuntien turvallisuustilanneraportit kootaan ja niitä arvioidaan valtuustokauden päättyessä. Turvallisuussuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa ja päivitetään viimeistään uuden valtuustokauden alussa.

3 Turvallisuussuunnitelman yhteenveto, painoalueet ja toimenpiteet

Paikallinen turvallisuussuunnittelutyö lisää väestön turvallisuustietämystä ja ennaltaehkäisee turvallisuusriskejä. Toimenpiteet toteutetaan yhteistyössä eri toimialojen ja sektoreiden kesken sekä kuntalaisten yhteiskuntavastuuta korostaen. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden erilaiset tarpeet ja roolit turvallisuustoimijoina laajentavat mahdollisuuksia, joilla edistetään seudun väestön arjen turvallisuutta. Turvallisuustavoitteissa pyritään edistämään kuntalaisten ympäristövastuuta sekä sosiaalista ja taloudellista yhteiskuntavastuuta.

Lukuun 3 on tiivistetty seudun turvallisuussuunnitelma teemoittain turvallisuutta kuvaaviksi matriiseiksi. Teemoihin sisältyvät turvallisuushaasteet sekä toimenpiteet, vastuutaho ja seurantamittarit. Vastuutaho toimii toimenpiteen käynnistäjänä ja monialaisen yhteistyön koordinoijana. Toimenpiteet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Osa toimenpiteistä on kuvattu yleisellä tasolla, ja ne edellyttävät käytännön toiminnan konkreettisuutta ja aikataulutusta. Luvuissa 4–12 kuvataan turvallisuusteemojen taustoja ja perusteluita yksityiskohtaisesti.

3.1 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuus

Turvallisuustutkimusten aineistojen perusteella havaittiin, että harvaan asutuilla alueilla, kylissä, maaseudulla ja saaristossa, turvattomuutta tuottivat perus- ja asiointipalvelujen sekä julkisen liikenteen vähäisyys tai niiden puuttuminen kokonaan. Turvattomuuden tunnetta aiheuttivat myös tietoliikenneyhteyksien ajoittaiset ongelmat, avun saamisen hitaus ja poikkeukselliset sääilmiöt. Harvaan asuttujen kylien kapeat ja valottomat tiet heikensivät liikkumisen turvallisuutta. Kaupunkialueilla liikkumisen turvallisuutta heikensivät kevyen liikenteen väylien ja puistojen niukka valaistus sekä teiden heikko kunnossapito. Asutuskeskusten kerrostalojen hissittömyys ja huonokuntoiset liikkumisreitit olivat liikkumisen esteitä. Ilkivalta ja vahingonteot kohdistuivat pääosin julkisiin rakennuksiin ja tiloihin. Seudulla ilmeni arjen ja elämänhallinnan ongelmia ja asunnottomuutta. Aktiivisia kylä- ja asukasyhdistyksiä oli runsaasti kylissä mutta kaupunkiseuduilla vähän.

3.1.1 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuuden painoalueet

- » harvaan asuttujen alueiden perus- ja asiointipalvelujen turvaaminen
- » ilkvallan, vahingontekojen ja häiriökäyttäytymisen vähentäminen
- » kulkuyhteyksien parantaminen ja esteettömän liikkumisen varmistaminen
- » arjen asumisen ja elämänhallinnan tukeminen ja ohjaaminen
- » yhteiskuntavastuullisen asukasaktiivisuuden edistäminen

3.1.2 Asumisen ja asuinympäristön turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Harvaan asuttujen alueiden perus- ja asiointipalvelujen turvaaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Rajaviranomaiset tiedottavat rajanylitysväylien tapahtumista rajaliikenne.fi-sivustolla, ja raja-alueen asukkaita tiedotetaan tarvittaessa viranomaistiedotteilla. » Naapuriapua koordinoidaan, kylätoimikunnan puheenjohtajalle esitetään naapuriavusta ja talkkaritoiminnasta tiedottamista. » Varmistetaan tietoliikenneyhteyksien toimivuus harvaan asutuilla alueilla. » Sähköistä asiointia ja tietotekniikan laitteiden käyttöä opetetaan. » Saariin nimitään yhteyshenkilö. » Kunnat tukevat kylien turvallisuussuunnitelmien laatimista. 	seudun kunnat, poliisi, raja- viranomaiset	tulli, Liikennevirasto, pelastuslaitos, kolmas sektori, kyläyhdistykset, asukkaat	<ul style="list-style-type: none"> » tiedotteiden määrä ja sisältö » naapuriavun käytäntöjen määrä ja laatu » tietoliikenneongelmien vikailmoitukset » saarien yhteyshenkilöt koottuna ja ajan tasalla » kylillä turvallisuussuunnitelmat ja kyläturvallisuusyhdyshenkilö 	<p>rajaviranomaiset, kyläyhdistykset</p> <p>tekninen toimi, kylä- ja saaristoyhdyshenkilöt</p> <p>kyläyhdistykset</p>
Ilkivallan, vahingontekojen ja häiriökäyttäytymisen vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Asukkaille luodaan sähköinen ilmoittamiskanava ilkivallan ja muun turvattomuuden ilmoittamiseen (eKymi-portaali). » Ilkivallan tekojen seuranta ja siihen puuttumista kehitetään. » Ilkivallan- ja vahingontekoja pyritään ennaltaehkäisemään asuinalueen aikuisten, lasten ja nuorten yhteisellä tekemisellä ja yhteisillä tapahtumilla. » Lisätään avointa keskustelua ja tuodaan ilkivalta näkyväksi asukkaille. » Lisätään valaistusta julkisiin rakennuksiin, tiloihin ja puistoihin. » Nuorille järjestetään päihteettömiä kokoontumistiloja nuorisotalojen lisäksi. 	seudun kunnat	yksityinen, julkinen ja kolmas sektori sekä eri viranomaiset yhteistyössä	<ul style="list-style-type: none"> » vahingonteat, sisältäen niiden yritykset » kaupungin tai kunnan omaisuudelle aiheutettujen vahingontekojen kustannukset 	<p>PolStat</p> <p>kunnan tekninen lautakunta, tilapalvelu</p>
Kulkuyhteyksien parantaminen ja esteettömän liikkumisen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Vakiinnutetaan Etelä-Kymenlaakson henkilöliikenneyksikön toiminta. » Kunnan eri toimialat järjestävät turvallisuuskävelyjä asukkaiden kanssa. » Edistetään esteetöntä ja turvallista liikkumista. 	seudun kunnat	ELY-keskus, kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » henkilöliikenneyksikön tilastot ja aineisto » yhdyskuntatekniset palvelut » turvallisuuskävelyjen tulokset 	<p>henkilöliikenneyksikkö, kunnan tekninen toimi</p>

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Arjen asumisen ja elämänhallinnan tukeminen ja ohjaaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Taloyhtiöitä suositellaan nimeämään talkoovastaavat edistämään taloyhtiön ja sen ympäristön turvallisuutta sekä lisäämään yhteishenkeä. » Asukkaiden omatoimisuutta, taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää yhteiskuntavastuullista toimintaa edistetään ja tuetaan. » Moniammatillista yhteistyötä kehitetään asumisen hallintaan. » Korttelikoti- ja naapuriputoimintaa kehitetään matalan kynnyksen, lähipalvelujen ja vertaistuen tarjoajina. » Naapurisovittelutoimintaa kehitetään. » Perustetaan asumisen tuottajien verkosto kuntien turvallisuustyön tueksi. 	seudun kunnat	kolmas sektori, yksityinen sektori, Etelä-Kymenlaakson kiinteistöyhdistys, vuokranantajat	<ul style="list-style-type: none"> » asunottomien määrä » pitkäaikaisasunottomien määrä » asumisen tuen palvelujen tila » korttelikotien palvelujen kehittyminen » naapuririitailmoitusten määrä » sovittelutoiminnan tilastot 	ARAn vuosittainen selvitys korttelikotien tilastot ja aineisto asumisen tuottajien verkoston aineisto
Yhteiskunta-vastuullisen asukasaktiivisuuden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Kunnan viranhaltijat jalkautuvat säännöllisesti asukkaiden keskuuteen, mm. asukas- ja kyläyhdistysten iltoihin. » Kuntaan luodaan ajantasaiset asukasyhdistysten yhteystiedot. » Kehitetään lähidemokratian malleja. 	seudun kunnat	kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » kuntalaistapaamisten tulokset » asukasyhdistysten yhteystiedot ajan tasalla » asukasaktiivisuuden taso » lähidemokratian käytäntöjen kehittyminen 	seudun kunnat asumisen tuottajien asukaskyselyt

3.2 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuus

Seudulla on paljon työttömiä nuoria ja nuoria aikuisia. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden 18–24-vuotiaiden määrä on suuri, ja peruskoulun jälkeinen tutkinto puuttuu monelta nuorelta. Täysikäisyyttä lähestyvien ja peruskoulun päättötodistusta vailla olevien maahanmuuttajanuorten määrä on ollut kasvussa. Alle 30-vuotiaalle työttömälle työnhakijalle voidaan myöntää Sanssi-kortti, jolloin työnantaja voi saada palkkatukea. Seudulla Sanssi-paik-

kojen tarjonta on ollut vähäistä, ja eri sektoreiden välinen tiedonkulku nuorisotakuun toimenpiteistä on ollut puutteellista.

Nuorille tarjottavaa matalan kynnyksen ja vapaa-ajan toiminnan tarjontaa koettiin olevan vähän. Nuorten asumisen hallinnan ongelmat liittyivät talouden hallintaan, päivittäisen toiminnan puuttumiseen ja puutteelliseen tietoon avun hakemisesta. Nuorten ilkivaltaan, vahingontekoihin ja häiriökäyttäytymiseen liittyi usein päihteiden käyttö. Koulujen piha-alueiden liikenneturvallisuus koettiin puutteelliseksi, ja kouluissa oli edelleen koulukiusaamista.

3.2.1 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuuden painoalueet

- » nuorisotakuun toimenpiteiden tehostaminen
- » koulumatkojen ja koulunkäynnin turvallisuuden varmistaminen
- » nuorten osallistumiseen ja aktiivisuuteen kannustaminen
- » lasten, nuorten ja perheiden palveluiden vahvistaminen

3.2.2 Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Nuorisotakuun toimenpiteiden tehostaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Edistetään nuorisotakuun toimenpiteiden ja uusien toimintamallien käyttöönottoa. » Kehitetään yrityksille kannustimia nuorten aktivoimiseksi (esim. apuraha kesätyöllistymiseen). » Ennakoidaan yksilöllisiä tukitoimenpiteitä maahanmuuttajanuorille. 	seudun kunnat	Kymen Yrittäjät ry, TE-toimisto, kolmas sektori, Rannikkopajat, etsivä nuorisotyö, seudun viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> » nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta » toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä » koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 	THL/SOTKANet
Koulumatkojen ja koulunkäynnin turvallisuuden varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Laaditaan kouluille ohje turvallisuustyön tueksi. » Lisätään koulumatkojen ja -pihojen turvallisuutta. » Sisällytetään turvallisuustietoutta ja -osaamista osaksi opetusta. » Koulukiusaamisen estämiseen ja siihen puuttumiseen kehitetään uusia keinoja. » Ohjataan koululaisia ja opiskelijoita oikeaan internetin ja sosiaalisen median käyttöön. 	seudun kunnat	oppilaskunnat, nuorisovaltuustot, vanhempainyhdistykset, oppilaat, vanhemmat	<ul style="list-style-type: none"> » koulupihojen tapaturmat ja onnettomuudet » koulujen saama palaute lapsilta ja lasten vanhemmilta » KiVa Koulu -järjestelmä ja sen vaikuttavuus » kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen 	
Nuorten osallistumiseen ja aktiivisuuteen kannustaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Varmistetaan nuorille suunnattavan tiedotuksen perillemeno. » Luodaan tiedotukseen ja palautteen antamiseen kanava. » Hyödynnetään sosiaalista mediaa. » Matalan kynnyksen vapaa-ajan toimintaa ja harrastamisen helppoutta edistetään. » Valitaan pilottikokeiluun koulu, jossa vapaaehtoistoiminta otetaan osaksi opetusta. 	seudun kunnat	kolmas sektori, oppilaitokset	<ul style="list-style-type: none"> » nuorten palautekanavan olemassaolo ja toimivuus » matalan kynnyksen harrastustarjonnan määrä ja niistä tiedottamisen näkyvyys » harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan sähköinen alusta » nuorten palautteiden saanti eri kanavista ja palautteiden määrä » nuorten äänestysaktiivisuus » vapaaehtoistoiminnan pilottikoulun tulokset » kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen 	
Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Kehitetään ja vahvistetaan matalan kynnyksen palveluja ja varhaisen puuttumisen keinoja. » Vakiinnutetaan varhaisen tuen palvelu ja kehittämiskeskus Vatupassin toiminta. » Selvitetään lapsiin ja nuoriin kohdennettavaa vihanhallinnan ja itsehillinnän valistus- ja koulutustarjontaa. » Hyödynnetään Kouluterveyskyselyn 2013 tuloksia. 	seudun kunnat	kolmas sektori, yksityinen sektori, THL	<ul style="list-style-type: none"> » palvelujen laajuus » Vatupassi-toiminnan vaikuttavuus » vihanhallinnan ja itsehillinnän koulutuksen hyödyntäminen oppilaitoksissa » kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen 	

3.3 Ikääntyvän väestön turvallisuus

Seudulla yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on suuri verrattuna koko maan vastaavaan lukuun. Seudun yli 75-vuotiaasta väestöstä lähes puolet asuu yksin. Seudun ikääntyvien asumista ja liikkumista vaikeuttavat puutteelliset asuutilat, kerrostalojen hissittömyys ja huonokuntoiset liikkumisen reitit. Seudun ikääntyvien päihteen käyttö, mielenterveysongelmat ja muistisairaudet ovat lisääntyneet. Ikääntyvien koti- ja kaatumistapaturmien määrä on seudulla suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Ikääntyvän väestön turvallisuuden edistämiseksi tarvitaan ikääntyneille kotikäyntejä asunnon esteettömyyden ja asumisturvallisuuden varmistamiseksi. Liikuntakyvyn ylläpidossa ja liikkumisen edistämiseksi tarvitaan levähdyspaikkoja, esteettömiä kulkureittejä ja julkisia liikenneyhteyksiä päivittäiseen asiointiin ja palvelujen saamiseen etenkin harvaan asutuilla alueilla. Ikääntyneille tarvitaan tietoteknisiä laitteita ja henkilökohtaista laitteiden käytön ohjausta sekä palveluja myös ilman sähköisiä kanavia. Yksinäisyyden vähentämiseen tarvitaan sosiaalisia verkostoja, naapuriapua ja uusia toimintamalleja.

3.3.1 Ikääntyvän väestön turvallisuuden painoalueet

- » ikääntyvien kotona asumisen turvallisuuden varmistaminen
- » liikunta- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- » ikääntyvien riittävän neuvonnan ja tiedon saamisen varmistaminen
- » osallisuuden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen

3.3.2 Ikääntyvän väestön turvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Ikääntyvien kotona asumisen turvallisuuden varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Kotihoidon ja hoiva-asumisen asiakkaille tehdään kaatumisriskiarvioita THL:n IKINÄ-mallin mukaisesti. » Kotihoidon kartoitusten yhteydessä arvioidaan elinympäristön turvallisuus ja hyvinvointitekniikan käytön mahdollisuudet sekä annetaan tietoa päihteen haitoista. » Tietoa muistisairauksien tutkimus- ja hoitopolusta kerrotaan hyvissä ajoin ikääntyville ja heidän omaisilleen. 	seudun kunnat	julkinen ja kolmas sektori, vanhusneuvostot, hoiva-alan yrittäjät, SOSTEn jäsenjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> » 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä » yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä » kotihoidon henkilökunnan osaaminen kodin ja elinympäristön turvallisuuden tarkastamiseen, koulutusten määrä ja laatu » kotihoidon asukkaiden määrä » omaishoidossa olevien yli 65-vuotiaiden määrä » erityisen tuen asumispalveluyksikössä asuvien määrä » pitkäaikaisessa hoiva-asumisessa asuvien määrä 	THL/ SOTKAnet kunnat
Liikunta- ja toimintakyvyn ylläpitäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Järjestetään liikuntaa sekä muita terveyttä ja turvallisuutta edistäviä tilaisuuksia. » Kaupunkiympäristössä varmistetaan liikkumisen esteettömyys ja levähdyspaikkojen riittävyys. » Harvaan asutuilla alueilla varmistetaan julkisen liikenteen riittävät vuorot ja reitit. 	seudun kunnat	julkinen, yksityinen ja kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » esteettömyyskartoitusten tulokset ja tehdyt korjaukset » julkisen liikenteen edistäminen 	

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Ikääntyvien riittävän neuvonnan ja tiedon saamisen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Matalan kynnyksen neuvontaa kehitetään ja monikanavaista tiedottamista lisätään. » Seurakunnan 70-vuotiaiden juhlatilaisuuteen lisätään tiedotusta turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. 	seudun kunnat	julkinen, yksityinen ja kolmas sektori	» ikääntyvältä väestöltä kerättävän palautteen hyödyntäminen	
Osallisuuden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Kehitetään kolmannen sektorin kanssa kohtaamispaikkoja, ystäväpalvelua ja naapuriapua. » Kannustetaan ikääntyviä jakamaan osaamistaan ja elämäkokemustaan vapaaehtoistyössä. » Tehostetaan palvelujen suunnittelussa toimenpiteitä yksinäisyyden vähentämiseksi. » Tuetaan omaehtoista toimintaa ja sosiaalisuuden lisäämistä mm. kylätalkkaritoiminnalla. 	seudun kunnat	julkinen, yksityinen ja kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » kohtaamispaikkojen, ystäväpalvelujen sekä naapuriavun määrä ja kysyntä » kylätalkkaritoiminnan kokemukset 	

3.4 Päihteiden käyttöön vaikuttaminen

Seudun suuri työttömyys altistaa väestöä alkoholin käytölle, mielenterveysongelmille ja taloudelliselle ahdingolle. Päihdehuollon nettokustannukset ovat seudun kunnissa muuta maata suuremmat. Haastava ilmiö on ylisukupolvinen päihteiden käyttö ja syrjäytyminen. Nuorten mielenterveyden häiriöt, depressiolääkkeiden käyttö ja päihteiden käyttö ovat lisääntyneet seudulla. Nuoret päihteiden käyttäjät ovat myös riski liikenteessä. Päihteiden käyttö häiritsee nuoren koulunkäyntiä ja opiskelua sekä vaikeut-

taa elämänhallintaa. Seudun ikääntyvän väestön alkoholin käyttö on lisääntynyt. Muistisairaudet ja mielenterveysongelmat sekä lääkkeiden käyttö yhdessä alkoholin kanssa ovat ikääntyvälle riskitekijä.

Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä on seudulla muuta maata suurempi. Arjen turva-kyselyn mukaan huumeiden käyttäminen julkisilla paikoilla tuotti asukkaalle turvattomuutta. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat seudulla eriytyneet. Alkoholin saatavuuteen on pystyttävä vaikuttamaan seudun toimijoiden yhteistyöllä.

3.4.1 Päihteiden käyttöön vaikuttamisen painoalueet

- » nuorten päihteiden käyttöön vaikuttaminen
- » ikääntyvien päihteiden käyttöön vaikuttaminen
- » päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen
- » päihteiden saatavuuteen ja anniskeluun vaikuttaminen
- » seudullisen mielenterveys- ja päihdestrategian jalkauttaminen

3.4.2 Päihteiden käyttöön vaikuttamisen toimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Nuorten päihteiden käyttöön vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Tapahtumien yhteydessä nuorille tarjotaan päihteetöntä tekemistä (Selvin päin kesään -kampanja). » Kampanjoidaan ja järjestetään tapahtumia liikunnan ja päihteettömyyden edistämiseksi. 	seudun kunnat, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	ympäristöseurat, paikalliset järjestöt, ehkäisevän päihdetyön järjestöt, paikallinen linja-autoliikenne, Kymen Yrittäjät ry	<ul style="list-style-type: none"> » tapahtumien osallistujamäärän seuraaminen ja tapahtumista tiedottaminen monikanavaisesti » nuorten päihteiden käyttö 	seudun kunnat koulu-terveyskyselyn tulokset
Ikäntyvien päihteiden käyttöön vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Keskustelu päihteiden käytöstä otetaan osaksi vanhustyötä ja kotihoitoa. » Riskeistä tiedottamista ikäntyvälle ja omaisille tehostetaan. 	kotihoidon henkilökunta	terveydenhoitajat	<ul style="list-style-type: none"> » kotihoidon mittarit » tiedottamisen monikanavaisuus 	
Päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Mini-interventio jalkautetaan osaksi perusterveydenhuollon, sosiaalipalvelujen, lapsiperhe- ja nuorisopalvelujen sekä vanhustyön asiakastyötä. » Terveystieteiden henkilöstön koulutusta ehkäisevästä päihdetyöstä ja puheeksi ottamisen osaamista lisätään. » Otetaan käyttöön Tie selväksi -malli 	seudun kunnat, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori poliisi	päihde- ja mielenterveysyhdyshenkilöverkosto, seudun kunnat, aluehallintovirasto	<ul style="list-style-type: none"> » päihdehuollon nettokustannukset, euroa / asukas » päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta » päihdehuollon avopalvelujen asiakkaat / 1 000 asukasta » alkoholikuolleisuus 35–64-vuotiailla / 100 000 vastaavan ikäistä asukasta 	THL/SOTKANet
Päihteiden saatavuuteen ja anniskeluun vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> » PAKKA-malli otetaan käyttöön seudun kunnissa. Muodostetaan PAKKA-tarjontatyöryhmä. Alustetaan toimintamallia opinnäytetöiden avulla. 	seudun kunnat, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	Yhteistyöhön haetaan useita eri sektoreiden edustajia.	<ul style="list-style-type: none"> » PAKKA-tarjontatyöryhmän asettamien toimenpiteiden saavuttaminen 	
Seudullisen mielenterveys- ja päihdestrategian jalkauttaminen	<ul style="list-style-type: none"> » Varmistetaan Etelä-Kymenlaakson mielenterveys- ja päihdestrategian 2012–2016 jalkauttaminen. » Vahvistetaan päihde- ja mielenterveysyhdyshenkilöverkosta lapsiperhe- ja nuorisopalvelujen edustajalla. 	seudun kunnat, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	seurantaryhmä, kuntien työterveyspalvelujen tuottajat	<ul style="list-style-type: none"> » Mietippä-strategian mittarit ja tavoitteiden saavuttaminen 	

3.5 Tapaturmien ehkäisy

Nuorten liikennetapaturmien määrä on ollut kasvussa seudulla. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien hoitojaksojen määrä on seudulla suuri verrattuna koko maan lukuihin. Ikääntyvien kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin on seudulla maan keskiarvoa selvästi suurempi. Kaatumiset ja putoamiset johtuvat yleensä ikäihmisten rajoittuneesta liikkumisesta, asunnon liikuntaesteistä, päihteiden käytöstä ja vä-

häisestä turvavälineiden käytöstä. Tapaturmat – myös vapaa-ajan tapaturmat – aiheuttavat vuosittain suuria kustannuksia sairauspoissaoloina.

Tapaturmien ja vaaratapahtumien yhtenäinen kirjaaminen ja seuranta ovat seudulla puutteellisia. Tapaturmien ehkäisytyössä ei ole seudulla nimettyä henkilöä. Tapaturmapotilaiden puhalluttaminen, alkoholin käyttöä mittaavan AUDIT-kyselyn teettäminen ja IKINÄ-mallin käyttö vaativat alueen kaikilta kunnilta ja erikoissairaanhoidolta toiminnan vahvistamista.

3.5.1 Tapaturmien ehkäisyn painoalueet

- » liikennetapaturmien ehkäiseminen
- » koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäiseminen
- » ehkäisevän tapaturmatyön toimintamallien ja rakenteiden kehittäminen

3.5.2 Tapaturmien ehkäisyn toimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Liikennetapaturmien ehkäiseminen	<ul style="list-style-type: none"> » Seudulle perustettava liikenneturvallisuustyöryhmä tehostaa liikennetapaturmien ehkäisyä. » Oppilaitoksissa vaikutetaan nuorten mopoilijoiden liikennekäyttäytymiseen. 	seudun kunnat	poliisi, seudullisen liikennetyöryhmän edustajat	<ul style="list-style-type: none"> » tieliikenteessä loukkaantuneet ja kuolleet » mopo-onnettomuudet » liikenneturvallisuustyöryhmän mittarit 	Tilastokeskus / tieliikenne-onnettomuus-tilasto
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäiseminen	<ul style="list-style-type: none"> » Ehkäistään kaatumistapaturmia THL:n IKINÄ-mallin mukaisesti. » Sitoutetaan seudun työnantajia mukaan työntekijöiden vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyyn. » Pidetään yllä turvallisuustietoutta oppilaitoksissa ja työpaikoilla. 	seudun kunnat	kolmas sektori, yksityinen sektori	<ul style="list-style-type: none"> » tapaturmien ja väkivallan aiheuttamien hoitojaksojen kustannukset » tapaturmakuolleisuus / 100 000 asukasta » koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta » koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot yli 65-vuotiailla / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta » 65 vuotta täyttäneiden kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin / 100 000 vastaavan ikäistä asukasta 	THL/ SOTKANet

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Ehkäisevän tapaturmatyön toimintamallien ja rakenteiden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Nimetään seudullisen turvallisuustyön tueksi tapaturmien ehkäisemisestä vastuussa oleva henkilö. » Tapaturmien yhtenäistä seuranta ja kirjaamista seudulla kehitetään. » Alkoholista johtuvien tapaturmien hoidon yhteydessä ensiapuasemilla tehostetaan alkoholinkäytön puheeksi ottamista, mittaamista ja alkoholiehtoisten tapaturmien kirjaamista. » Tapaturmapotilaiden puhalluttamista, alkoholin käyttöä mittaavan AUDIT-kyselyn teettämistä ja IKINÄ-mallin käyttöä vahvistetaan. » Kansallisen koti- ja vapaa-ajantapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelman 2014–2020 toimenpiteet viedään seudun turvallisuustyön kautta toimiviksi käytännöiksi ja rakenteisiin. » Pelastuslain pykälän 42 mukaista viranomaisyhteistyötä kehitetään. 	seudun kunnat	THL, erikoissairaanhoido, yksityinen sektori, pelastustoimi	<ul style="list-style-type: none"> » seudun tapaturmatyötä koordinoivan henkilön tuottamat tilastot ja aineisto » ehdotetut toimenpiteet käytössä kattavasti 	

3.6 Liikenne ja liikkumisen turvallisuus

Liikennemäärät ovat seudulla kasvussa. Matkustaja-liikennemäärän arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan lähivuosina. Samalla kasvavat myös liikennerikko-
musten, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden määrät. Vaaratilanteita tieliikenteessä lisäävät päihteiden käyttö, piittaamattomuus liikennesäännöistä, ylinopeus, erilaiset ajotottumukset ja huonot liikennejärjestelyt. Liikenteessä loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä seudulla on maan keskiarvoa korkeampi. Nuorten miesten päihteiden käyttö ja liikennekuolemat ovat huolen aihe. Vilkas raskas liikenne tuotti väestökyselyn perusteella etenkin rajaseudun

asukkaille turvattomuuden tunnetta. Kevyen liikenteen käyttäjien turvallisuutta vähensivät vaaralliset risteykset ja tienylitykset, kevyen liikenteen väylien puuttuminen sekä heikko teiden kunnossapito ja valaistus. Pyörävalo, pyöräilykypärää ja heijastimia käytettiin vähän.

Vesiliikenteessä riskiryhmiä ovat sisävesillä pienveneellä liikkuvat yli 45-vuotiaat ja merellä moottoriveneellä liikkuvat 18–65-vuotiaat miehet. Vesiliikenteessä pelastusliivien käyttö oli vähäistä, pienveneiden kunto heikko ja veneiden varustus puutteellista. Veneilijät käyttivät myös jonkin verran päihteitä.

3.6.1 Liikenne- ja liikkumisturvallisuuden painoalueet

- » seudullisten liikenneturvallisuuden toimintamallien kehittäminen
- » kasvavien liikennevirtojen aiheuttamien riskitekijöiden vähentäminen
- » vesiliikenteen turvallisuuden edistäminen

3.6.2 Liikenne- ja liikkumisturvallisuustoimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Seudullisten liikenneturvallisuuden toimintamallien kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Perustetaan seudullinen liikenneturvallisuustyöryhmä, jonka tehtävänä on <ol style="list-style-type: none"> a. luoda seudullinen liikenneturvallisuussuunnitelma, b. kohdentaa valistusta, koulutusta ja kampanjontia riskiryhmiin sekä c. varmistaa iLIITU-järjestelmän käyttöönotto seudulla. Järjestelmän avulla määritellään pahimmat liikenneturvallisuuspuutteet. » Ennaltaehkäistään nuorten miesten liikennekuolemia kohdentamalla liikennevalistusta 2. asteen opiskelijoille ja autokoulua käyville nuorille. 	seudun kunnat	maa- ja merirajaviranomaiset, poliisi, pelastustoimi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Liikenneturva, kolmas sektori autokoulut, 2. asteen oppilaitokset	<ul style="list-style-type: none"> » seudullisen liikenneturvallisuustyöryhmän asettamat seurantamittarit ja toiminta » iLIITU-järjestelmä pohjana turvallisuustyössä 	seudullinen liikenneturvallisuustyöryhmä iLIITU-järjestelmä
Kasvavien liikennevirtojen aiheuttamien riskitekijöiden vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Varaudutaan voimakkaasti lisääntyvän rajaliikenteen aiheuttamiin ongelmiin maalla ja merellä varmistamalla henkilöstön riittävyys ja rakenteellinen toimivuus. » Rajanylitysliikenteessä valvotaan kuljettajien ajokuntoa ja ajoneuvojen tieliikennekelpoisuutta. » Rajan ylittävässä liikenteessä pyritään valistamaan päihitteettömästi tiellä ja vesillä liikkumisesta sekä estämään päihdyttävien ja huumaavien aineiden salakuljetus. » Jaetaan viranomaisten tuottamia turvallisuusoppaita turisteille ja rajan ylittävälle ulkomaalaisille rajalla, huoltoasemilla, hotelleissa jne. » Kehitetään Vaalimaan raja-asemien yhtenäisiä palveluprosesseja liikenteen joustavuuden ja toimivuuden lisäämiseksi. 	poliisi, rajaviranomaiset, tulli	seudun kunnat, valtio, Liikenneturva, Liikennevirasto, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Senaatti	<ul style="list-style-type: none"> » liikenne rikkomusten määrä » rattijuopumusrikokset » tieliikenteessä loukkaantuneet ja kuolleet » mopo-onnettomuudet 	PolStat, rajaviranomaisten tilastot, Tilastokeskus/ tieliikenneonnettomuus-tilasto
Vesiliikenteen turvallisuuden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Lisätään valistusta navigointitaidon ja vesillä liikkumisen huolellisuuden lisäämiseksi. » Viisaasti vesillä -kampanjontia jatketaan turvallisen vesillä liikkumisen puolesta. » Valistetaan veneilijöitä veneiden tekniseen kuntoon panostamiseksi. Kehitetään veneiden maallikkohuoltamisen ohjeistusta ja huoltopaikkoja. » Tehostetaan jöällä liikkumisen vaaroista tiedottamista ja painotetaan henkilökohtaista varautumista. » Kuntien verkkosivuille laitetaan seudun erityispiirteiden pohjalta vesillä liikkujien osio, jossa on mm. vesiliikenteen turvallisuutta lisäävää tietoa. 	rajaviranomaiset, seudun kunnat	Meripelastusseura	<ul style="list-style-type: none"> » vesiliikennejuopumuksesta epäillyt » meripelastustehtävien määrä 	RATTI eli Rajavartiolaitoksen tulostietojärjestelmä Rajavartiolaitoksen tietojärjestelmä (RVT)

3.7 Rikollisuuden ehkäisy

Arjen turva -verkkokyselyn perusteella asukkaat arvioivat seudun kunnissa turvallisuuden hyväksi tai erittäin hyväksi, vaikka pahoinpitely-, omaisuus- ja liikennerikosten määrä on seudulla kasvanut. Kymenlaakson poliisin mukaan huumerikollisuudessa kannabiksen kotikasvatus ja muuntohuumeiden määrä markkinoilla on lisääntynyt. Poliisin tilastojen mukaan myös kotihälytystehtävien ja poliisin tietoon tulneiden perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapauksen määrät ovat lisääntyneet. Lastensuojeluilmoitusten ja turvakotiasiakkaiden määrä on seudulla kasva-

nut. Asuinympäristössä uhkana ovat rajan ylittävän rikollisuuden kasvu ja ulkomaalaisten rikollisryhmi- en suunnitelmalliset rikokset raja-alueen kunnissa. Internetissä tapahtuvat luottokorttirikokset, henkilöl- lisyysvarkaudet, huijaukset, rasismi ja kunnianlouk- kaukset ovat lisääntyneet.

Turvallisuutta edistävää valvontatyötä, koulupoliisi- toimintaa ja valistusta tarvitaan yhä enemmän, siitä huolimatta, että poliisin voimavaroja on vähennetty. Rikoksen uhrin tukipalvelut edellyttävät vielä ke- hittämistä. Nuorten tekemien rikosten sovittelutoi- minta, nopean puuttumisen mallit sekä syrjinnän ja

rasismin ehkäisy ja yhdenvertaisuuden edistäminen kaipaavat maastouttamista.

3.7.1 Rikollisuuden ehkäisyn painoalueet

- » perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy
- » tietoverkkorikollisuuden ehkäisy
- » rasismiin ja syrjintään puuttuminen
- » rikosten uhrien tukeminen ja tekijöiden ohjaaminen palvelujen piiriin
- » rikosten tekemisen mahdollisuuksien vähentäminen

3.7.2 Rikollisuuden ehkäisyn toimenpiteet ja arviointikriteerit

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> » MARAK-malli otetaan käyttöön koko seudulla: <ol style="list-style-type: none"> a. MARAK-malli otetaan käyttöön Haminassa, Pyhtäällä, Virolahdella ja Miehikkälässä. b. Kotkassa aloitettua MARAK-työtä vahvistetaan ja tuetaan yhteistyöllä. c. Otetaan MARAK-malli osaksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaa. 	LÄPSY-työryhmä, seudun kunnat	hyvinvointi- palvelut, poliisi, aluehallinto- virasto, Rikosuhri- päivystys, Kyamk	<ul style="list-style-type: none"> » perheväkivallan hälytystehtävät » hengen ja terveyden suojaan liittyvät hälytystehtävät » pahoinpitely, lievä pahoinpitely yleisellä paikalla » perhe- ja lähisuhdeväkivallan asiakkuudet » MARAK-työryhmän tilastot ja aineisto 	PolStat, Tukikeskus Villa Jensenin tilastot, Rikosuhripäivystyksen tilastot
Tietoverkko- rikollisuuden ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> » Tietoverkkoasioihin perehtynyt poliisi aloittaa Kaakkois- Suomen poliisilaitoksella. » Tehostetaan valistusta ja neuvontaa internetin turvallisen käytön lisäämiseksi ja vaarojen torjumiseksi. 	poliisi	seudun kunnat, kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » tietoverkkorikokset » tietoverkkoasioihin perehtyneen poliisin työn vaikuttavuuden seuranta ja tälle saapuneet ilmoitukset 	PolStat, poliisi

Turvallisuuden painoalue	Toimenpiteet	Vastuutaho	Yhteistyötahot	Seurantamittarit	Mittarin lähde
Rasismiin ja syrjintään puuttuminen	<ul style="list-style-type: none"> » Nostetaan vähemmistöjen asema yhteiskunnassa ja yhdenvertaiset mahdollisuudet keskusteluun suvaitsevaisen ilmapiiriin edistämiseksi. Järjestetään avoimia keskustelutilaisuuksia yhdenvertaisuudesta ja rasismista. » Lisätään tietoutta eri vähemmistöistä ja järjestetään yhdenvertaisuuskoulutusta eri toimijoille. » Ehkäistään syrjintää ja rasismia sekä edistetään yhdenvertaisuutta. » Laaditaan yhdenvertaisuussuunnitelmat. 	seudun kunnat	kolmas sektori, yksityinen sektori, Rikosuhripäivystys, sisäministeriö, vähemmistövaltuutetun toimisto, aluehallintovirasto	<ul style="list-style-type: none"> » rasismirikokset » syrjintään liittyvät yhteydenotot » yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteutuminen » riittävä ja oikeanlainen julkinen keskustelu 	PolStat, Virkaneuvon aineisto, vähemmistövaltuutetun tilastot, Rikosuhripäivystyksen tilastot
Rikosten uhrien tukeminen ja tekijöiden ohjaaminen palvelujen piiriin	<ul style="list-style-type: none"> » Nuoret rikosentekijät ohjataan tehokkaammin sovitteluun ja oikeiden palvelujen piiriin. » Vapautuvan vangin tukipalvelut turvataan. » Lisätään rikosten uhrien tukipalveluja ja tukipalvelujen erityisosaamista. » Kehitetään yhteistyötä ja toimintamalleja vanhusten kaltoin kohtelun tunnistamiseksi. » Neuvolasta tarjotaan kotikäyntiä perheisiin, joissa on lapsiin kohdistuvan väkivallan riski tai lapsi on nähnyt väkivaltaa. 	seudun kunnat, poliisi	kolmas sektori, Kriminaali-huoltoyhdistys, Rikosuhripäivystys, syyttäjä	<ul style="list-style-type: none"> » sovittelutapausten määrä » poliisin sovitteluun ohjaamien tapausten määrän » erilaisten tukipalvelujen määrä ja laatu » kaltoinkohtelun tunnistamisen koulutusta kotihoidon henkilölle » perheväkivallan tunnistamiseen olemassa riittävät työkalut neuvolassa 	Kaakkois-Suomen sovittelutoimisto, poliisi
Rikosten tekemisen mahdollisuuksien vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> » Otetaan käyttöön rikosten uusimista ehkäisevät, valtakunnalliset nopean puuttumisen Tie selväksi - ja Ankkuri-mallit. » Tehostetaan rajan ylittävän rikollisuuden ennaltaehkäisyä ja siihen puuttumista. 	poliisi, raja- viranomaiset	seudun kunnat, Kriminaali-huoltoyhdistys, Rikosuhripäivystys, kolmas sektori	<ul style="list-style-type: none"> » katuturvallisuusindeksi » liikennerikkomusten määrä » rajanylitysliikenteessä havaittujen rikosten ja rikkomusten määrä 	PolStat rajaviranomaisten tilastot

4 Etelä-Kymenlaakso – viiden kunnan seutu

Seudun kuntien elinvoimaisuutta ja turvallisuutta lisääviä tekijöitä ovat seuraavat:

- » HaminaKotka Satama Oy on Suomen suurin yleis- ja viientisatama, jolla on erinomainen logistinen sijainti pääkaupunkiseudun ja Pietarin metropolialueen välissä.
- » Uusiutuva energia, digitaalinen liiketoiminta, matkailu, hyvinvointiteknologia ja logistiikka kasvavina tuotannon aloina luovat alueelle uutta yritystoimintaa.
- » Maahanmuuttajien suuri määrä on alueelle tärkeä työvoimaresurssi.
- » E18-tie takaa alueelle nopeat työssäkäynti- ja asiointiliikenteen mahdollisuudet.
- » Odotettavissa oleva viisumivapaus lisää matkustajaliikennettä ja matkailutuloja.

Etelä-Kymenlaaksoon kuuluvat Haminan ja Kotkan kaupungit sekä Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnat. Seutua ympäröivät maaseutualueiden kylät sekä meri satamineen ja saarineen. Aluetta halkoo Helsingistä Pietarin talousalueelle johtava valtatie 7 (E18). Seutu kuuluu Suomen keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoon. Alueen asukasmäärä on noin 90 000. Seudun asukkaiden työssäkäynti- ja ostosalue ulottuu yli oman kunnan rajojen.

4.1 Seudun väestöstä

Seudun väestö ikääntyy Suomen muita seutukuntia nopeammin. Yli 75-vuotiaiden suhteellinen osuus väestöstä kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä. Samalla maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden väestö vähenee ja palvelut keskittyvät asutuskeskuksiin.

Vuoden 2012 lopussa seudun kaikkien kuntien väestöllinen huoltosuhde (työllisten ja ei-työllisten suhde) oli muuta maata suurempi, syntyvyys alhainen ja väestön kuolleisuusluvut suuret. Vuoden 2012 lopussa kuolleisuus asukasta kohden oli 1 510 asukasta / 100 000 asukasta kohden, kun koko maassa vastaava luku oli 939 asukasta / 100 000 asukasta kohden. Kuolleisuus verenkiertoelinsairauksiin ja tapaturmiin on suurempaa kuin maassa keskimäärin. Väestön tilaa kuvaavat myös korkea työttömyys,

runsas päihteiden käyttö, mielenterveysongelmaisten suuri määrä ja alhainen koulutustaso. Koulutettu väestö muuttaa seudulta pois työn perässä tai hakeutuu muualle koulutukseen.

Vuoden 2012 lopussa muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä oli koko maahan verrattuna (4,9 %) suuri Kotkassa (7,2 %) ja Virolahdella (6,1 %). Suurin maahanmuuttajaryhmä seudun kaikissa kunnissa on venäjää äidinkielenään puhuvat. Maahanmuuttajaväestön kasvu seudulla parantaa alueen huoltosuhdetta, helpottaa työvoimapolua ja lisää ostovoimaa. Lisääntyvä maahanmuutto tuo myös haasteita – kielitaidon omaksuminen, koulutusmahdollisuudet, työpaikan saanti, osallisuus yhteiskunnassa – joihin tulee varautua kotoutumista edistävillä toimenpiteillä.

Etelä-Kymenlaakson kotouttamisohjelmaan vuosille 2013–2018 on kirjattu toimenpiteitä ohjelman kolmen päätavoitteen toteutumiseksi: hyvä arkielämään kotoutuminen, koulutuksen kehittäminen ja työllistymisen edistäminen sekä yhteisöjen tuen kehittäminen. Kotoutumisen edistämiseksi on tärkeää kehittää kotoutumisen seurannan mittareita ja hyvän kotoutumisen arviointikriteereitä. Maaliskuun 2013 alussa aloitti toimintansa seudullinen maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelu Virkaneevo, joka tukee maahanmuuttajien kotoutumista.

Seudun kuntien elinvoimaisuutta ja turvallisuutta vähentäviä tekijöitä ovat seuraavat:

- » Alueen väestö ikääntyy muuta maata ja jopa muuta Eurooppaa nopeammin.
- » Väestön syrjäytymistä lisäävät työttömien, etenkin nuorten työttömien suuri määrä, runsas päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat ja alhainen koulutustaso.
- » Tieliikennemäärät, kemikaali- ja öljykuljetukset merellä ja rautateillä lisääntyvät ja samalla myös onnettomuusriskit kasvavat.
- » Rajan läheisyys, tulossa oleva viisumivapaus, rikollisuus ja tavaroiden laitton maahantuonti ovat seudun turvallisuushaasteita.
- » Kansainvälisen globaalien talouden myönteiset ja kielteiset vaikutukset näkyvät nopeasti seudun kunnissa.

4.2 Työttömyysluvut korkeita

Turvattomuutta seudulla aiheuttaa suuri työttömyys. Vuonna 2013 keskimääräinen työttömyysaste oli Kotkassa 16,8 %. Luku oli korkea koko maan työttömyysasteeseen (11,3 %) verrattuna. Vuoden 2012 lopulla nuorisotyöttömien prosenttiosuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta oli Kotkassa (23,3 %), Haminassa (22,4 %) ja Pyhtäällä (18,3 %) lähes kaksinkertainen koko maahan (12,4 %) verrattuna. Vuonna 2013 seudun työttömistä työnhakijoista 13 % oli ulkomaalaisia.

Seutu on äkillisen rakennemuutoksen aluetta. Teollisuudesta on hävinnyt tuhansia työpaikkoja viime vuosien aikana. Kaakkois-Suomen joulukuun 2013 työllisyyskatsauksen mukaan seudulla oli työttömiä työnhakijoita (mukana lomautetut) eniten teollisen työn ammattiryhmässä (1 731 työtöntä työnhakijaa). Seudulle on kehittymässä kasvavia aloja, joita ovat muun muassa logistiikka, digitaalinen liiketoiminta, uusiutuva energia, hyvinvointiteknologia ja matkailu. Seudulla on toimialoja, joissa on keskimääräistä enemmän iäkästä työvoimaa. Näitä aloja ovat mm. terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, teollisuus sekä koulutus. Vuonna 2030 työikäistä väestöä odotetaan olevan 10 % nykyistä vähemmän. Kymenlaaksossa sosiaali- ja terveysalalla on jo työvoimapula.

4.3 Seudun riskikohteet ja omatoiminen varautuminen

Riskikohde on kohde, jossa toimintaan sisältyy kohonnut onnettomuusriski tai jossa tapahtuneella onnettomuudella voi olla vakavat tai huomattavat seuraukset. Riskikohteeksi voidaan katsoa myös koh-

de, jonka toiminta on yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) kannalta merkittävä. Riskikohteissa onnettomuuksien omatoiminen ennaltaehkäiseminen, valvonta ja vahinkojen rajoittaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä. Onnettomuusriskin hallitseminen on tarkoituksenmukaista suunnitella siten, että riskikohteissa pelastustoiminnan toimintavalmiudella kyetään saamaan tilanne hallintaan. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja omatoiminen varautuminen ovat keskeisiä onnettomuuksien estämiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi.

Riskialueiden määrittelyssä pelastustoimi käyttää valtakunnallista riskiruutuluokitteluun perustuvaa regressiomallia, jonka selittäjinä ovat asukasluvu, kerrosala, toteutuneet rakennuspalot ja rakennuspa-loista seuranneet vahingot. Koko valtakunta on jaettu yhden neliökilometrin kokosiin ruutuihin, joiden sisältämä riski määritellään neliportaisella asteikolla. Lisäksi pelastuslaitos arvioi erikseen ne riskiruudut, joissa on tapahtunut viiden vuoden seurantajaksolla riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia vähintään kaksi vuosittain. Pelastuslaitos voi arvioinnin perusteella korottaa riskiruudun riskiluokkaa. Maanteiden riskitasoa arvioidaan yhden kilometrin tieosuudella tapahtuneiden onnettomuuksien lukumäärän avulla.

4.3.1 Erityisiä riskikohteita seudulla

Vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat laitokset

Seudulla sijaitsee yhteensä 28 laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavaa laitosta. Näistä laitoksista 11 on HaminaKotka Satama Oy:n alueella toimivia turvallisuusselvityslaitoksia (Seveso). Alueen turvallisuusselvityslaitok-

sista seitsemän sijaitsee Haminassa, kolme Kotkan satamassa ja yksi Kotkansaarella.

Kemikaaliratapihat

Seudulla on kolme riskikohteeksi määriteltyä kemikaaliratapihaa, joista kaksi sijaitsee HaminaKotka Satama Oy:n Haminan sataman alueella ja yksi Kotkassa (Mussalon ratapiha). Ratapihoilla sovelletaan suuronnettomuuden hallinnasta annettuja säädöksiä ja toimintamalleja.

Kemikaalikuljetukset

Vaarallisten kemikaalien kuljetusten aiheuttama onnettomuusuhka kohdistuu välittömästi ihmisiin, omaisuuteen ja ympäristöön. Onnettomuus voi aiheuttaa nestevuodon maahan ja vesistöön, myrkyllisen kaasupilven, räjähdys- tai tulipalon. Myrkyllisen aineen kaasupilvi saattaa kulkeutua jopa kaksi kilometriä vuotokohdasta, riippuen kemikaalin ominaisuudesta, säätilasta ja tuulesta.

Valtaosa vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksista liikkuu välillä Vainikkala–Kouvola, mutta huomattava osa kuljetuksia suuntautuu myös Kotkan ja Haminan satamiin. Vaarallisten kemikaalien maantiekuljetukset keskittyvät alueen valtatieverkostolle ja suuntautuvat alueen teollisuuslaitoksiin, rajalle tai satamiin. Neli- tai useampikaistaiset tieosuudet vähentävät tuntuvasti onnettomuusriskiä vaarallisten kemikaalien maantiekuljetuksissa. Vaarallisen kemikaalikuljetusonnettomuuden sattuessa on keskeistä kuunnella viranomaisten antamia ohjeita ja suojautua oikein sisätiloihin. Kemikaalionnettomuudet voivat altistaa väestöä myrkkypäästöille, joten laajoille evakuoinneille ei ole aikaa.

Alusten öljypäästöt merialueella

Rajavartiolaitos valvoo merialueella liikkuvien alusten öljypäästöjä. Rajavartiolaitos voi määrätä öljypäästömaksun alukselle, joka päästää öljyä tai öljypitoista seosta aluevesillä tai Suomen talousvyöhykkeellä. Öljypäästömaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Vain pienistä sekä määrältään ja muilta ympäristöön kohdistuvilta vaikutuksiltaan vähäisistä päästöistä maksu voidaan jättää määräämättä.

4.3.2 Omatoiminen varautuminen onnettomuuksiin

Valmiuslain varautumisvelvoite koskee kuntia.

Kymenlaakson alueella toimii valmius- ja turvallisuusfoorumi, joka koordinoi alueen valmiussuunnittelua ja ajankohtaisia turvallisuusasioita. Foorumi on teettänyt alueen valmiustyön tueksi valmiussuunnitelmakortin, josta selviävät toimijat, vastuutahot, tehtävät ja avun sisältö nopeasti häiriötilanteessa. Kymenlaakson pelastuslaitos on laatinut alueen valmiussuunnitelman vuonna 2012. Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnitteluyötä.

Omatoiminen onnettomuuksiin varautuminen kuuluu jokaiselle.

Uudessa vuoden 2011 alussa voimaan tulleessa pelastuslaissa määritellään aiempaa enemmän omatoimisen onnettomuuksiin varautumisen velvollisuuksia ja vastuita. Lain mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä,

- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa,
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät, sekä
- 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Kymenlaakson pelastuslaitos lähettää alueen omakotitaloihin omavalvontalomakkeen.

Omakotitalojen palotarkastus toimitetaan Kymenlaakson alueella omavalvontana. Omavalvonta tarkoittaa, että kiinteistön omistaja tai haltija tekee tiloissaan tarkastuksen ja täyttää siitä omavalvontalomakkeen pientalon paloturvallisuusoppaan avulla. Vuonna 2012 omavalvontalomakkeen palautti takaisin pelastuslaitokselle lähes 85 % lomakkeen saaneista. Vuoden 2013 alusta palotarkastus on muuttunut maksulliseksi, ja tämä kannustaa ihmisiä entisestään omatoimisuuteen.

Omavalvonnalla pelastuslaitos tavoittaa huomattavasti kattavammin valvontakohteita ja pystyy paremmin seuraamaan niitä kohteita, joiden omatoiminen onnettomuuksiin varautumien ei ole riittävällä tasolla. Omavalvontalomakkeen palauttamatta jättäminen voi olla merkki syrjäytymisestä tai koho- neesta onnettomuusriskistä. Pelastuslaitos kohdentaa valvontaa riskiperusteisesti ja tekee palotarkastuksia kohteissa, joissa omatoimisessa onnettomuuksiin varautumisessa on havaittu puutteita tai joissa on muuten kohonnut onnettomuusriskitaso.

Omatoimisen onnettomuuksiin varautumisen tasoa voi arvioida.

Kymenlaakson pelastuslaitoksella on osittain käytössä omatoimisen varautumisen auditointimalli organisaatioiden palotarkastuksiin. Auditoinnin avulla organisaatio tunnistaa toiminnassaan olevat puutteet ja valvoo toimintaansa omatoimisesti. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun EK-ARTU-hankkeessa on aloitettu tutkimustyö, joka kartoittaa Kymenlaakson pelastuslaitoksen auditointimallin avulla erikoissairaanhoidon Carean Kotkan keskussairaalan omatoimisen varautumisen toteutumista ja tasoa.

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus, rakennelma ja sen ympäristö pidetään sellaisessa kunnossa, että:

1. tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen sekä leviämisen vaara on vähäinen;
2. rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin;
3. pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista;
4. pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon.

(Pelastuslaki 29.4.2011/379 § 9.)

4.4 Maa- ja merirajan merkitys seudulla

Seudulla toimii kaksi rajavartiolaitoksen hallintoyksikköä: Kaakkois-Suomen rajavartiosto ja Suomenlahden merivartiosto. Rajavartioston alueelle sijoittuvat yksiköt ovat Vaalimaan rajatarkastusase- ma (rajanylityspaikka) ja Vaalimaan rajavartioase- mat. Merivartioston alueelle sijoittuvat yksiköt ovat Kotkan, Hurpun ja Haapasaaren merivartioasemat. Vaalimaa on Suomen itärajan vilkkaimpia rajanylityspaikkoja ja yksi vilkkaimmista rajanylityspaikoista EU:n ulkorajalla.

Vuoden 2013 lopussa Vaalimaan rajanylityspaikan ylitti 3,6 miljoonaa henkilöä. Matkustajaliikennemäärän arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan vuosikymmenen loppuun mennessä ilman viisumivapauttakin. Liikenteen kasvun hallitsemiseksi Vaalimaalla on käynnistetty rajanylityspaikan kehityshanke, jossa vuoden 2014 loppuun mennessä eriytetään kevyt ja raskas liikenne, kehitetään läpäisykykyä ja lisätään tarkastuspisteitä. Lisäksi rajatarkastajien määrää lisätään. Kehitystyön jälkeen Vaalimaalla saavutetaan vuosittainen 5–6,2 miljoonan matkustajan kapasiteetti.

Mahdollisella viisumivapaudella on positiivisia vaikutuksia alueelle. Matkustaminen rajan yli helpottuu ja nopeutuu sekä ostosmatkailu Venäjältä lisääntyy, jotka virkistävät seudun kuntien elinvoimaisuutta. Elinvoimaisuuden kasvu tuo lisää työpaikkoja. Erityisesti venäjän kielen osaamista tarvitaan eri palvelualoilla.

Mahdollinen viisumivapaus tuo tullessaan useita haasteita, joihin tulee varautua. Viisumivapaus tarkoittaa ennen kaikkea huomattavaa tavara- ja matkustajaliikenteen lisäämistä. Liikennemäärät voivat jopa kaksin- tai kolminkertaistua nykyisestä. Liikenneonnettomuusriskit, rattijuopumukset ja raskaiden

ajoneuvojen liikkumisen tuottama turvattomuus lisääntyvät. Rajanylityspaikkojen infrastruktuuri ja henkilöstö on saatava vastaamaan entisestään kasvavia ylitysvirtoja.

EK-ARTU-hankkeen turvallisuustyöryhmä on pohjittanut rajan läheisyyden merkitystä alueen turvallisuudelle. Arjen turvallisuuden kannalta haasteiksi työryhmä nimesi seuraavia asioita:

- » liikenneturvallisuuden riskit, kuljettajien erilaiset liikennekäyttäytymisen mallit ja rekkaliikenteen kasvu
- » laittomien esineiden, kuten etälamauttimien, pamppujen ja tutkanpaljastimien maahantuonti ja niiden levittäytyminen asuinympäristöön
- » tupakan, huumeiden ja alkoholin salakuljetus ja myynti satamien toimiessa keskeisinä laittoman tavaroiden kauttakulkureitteinä
- » tartuntatautien (kuten tuberkuloosin, polion ja kurkkumädän) ja eläintautien lisääntyminen
- » lisääntyvä laittoman maahantulon järjestäminen ja ihmiskauppa, niiden tunnistaminen sekä ilmiöihin puuttuminen

Turvallisuussuunnitelman työryhmä koki tarvetta panostaa seuraaviin turvallisuutta lisääviin toimintatapoihin:

- » oppaiden ja ohjeistuksen lisääminen rajan ylittävälle ulkomaalaisille
- » seudulla näkyvästä epämääräisestä toiminnasta, laittomuudesta, salakuljetuksesta, rikollisuudesta ja muusta turvattomuudesta viranomaiselle ilmoittamisen tekeminen kuntalaiselle helpommaksi
- » yhteistyön lisääminen seudun kuntien, viranomaisten ja asukkaiden kanssa muun muassa tiedonkulun tehostamiseksi

Lukuja seudun merivartiokeskusten toiminta- alueelta

- » Huvialusten rajatarkastuksia tehdään vuosittain noin 900 ja henkilöiden rajatarkastuksia noin 3 200 (yhteensä Hurpun ja Haapasaaren rajanylityspaikoilla).
- » Rajanylityksen rikkeitä on alueella vuosittain 3–5.
- » Merivartioston meripelastustehtäviä on Pyhtää-Virolahti-alueella vuosittain noin 100. Niissä pelastetaan yli 200 henkilöä.
- » Sairaankuljetustehtäviä on saaristossa vuosittain noin 40.
- » Seudulla on rekisteröityjä veneitä noin 8 000, ja niistä tarkastetaan vuosittain noin 1 000.
- » Vesiliikenteenvalvonnassa löytyy vuosittain noin 12 % jatkotoimenpiteisiin aiheuttavia puutteita.
- » Maastoliikenteenvalvonnassa tarkastetaan vuosittain noin 260 maastoajoneuvoa. 8 % tarkastuksista johtaa jatkotoimenpiteisiin.

Vuoden 2013 lukuja Vaalimaalta

- » Rajan yli kulki
 - 1,6 miljoonaa ajoneuvoa,
 - noin 900 rekkaa vuorokaudessa,
 - noin 3 500 henkilöautoa vuorokaudessa,
 - noin 3,6 miljoonaa matkustajaa ja
 - keskimäärin 10 000 ja enimmillään 23 000 matkustajaa vuorokaudessa.
- » Vuonna 2013 Vaalimaan tulli takavarikoi noin 1,7 miljoonaa savuketta ja 5 600 litraa alkoholia.
- » Vaalimaalla tilastoitujen rikosten perusteella rattijuopumukset lisääntyivät vuoteen 2012 verrattuna. Vaarallisten esineiden hallussapitorikokset pysyivät vuoden 2012 tasolla.

Saatuasi asumiseen liittyvän omavalvontalomakkeen, palauta se pelastuslaitokselle ohjeen mukaisesti. Paranna omaa ja läheistesi turvallisuutta.

Nuohous on kiinteistön haltijan vastuulla.

Muista testata palovaroittimesi kunto kuukausittain. Kerrostalossa tai taloyhtiössä verkkoon kytkettävän palovaroittimen pariston vaihto kuuluu taloyhtiölle. Muuten palovaroittimen pariston vaihto on asukkaan vastuulla.

5 Turvallisempi arki asumisessa ja asuinympäristössä

- » Seudun viiden kunnan verkkosivuilla toteutetussa kyselystä kävi ilmi, että hyvä teiden kunto ja kunnossapito sekä riittävä valaistus olivat asukkaille yksi tärkeimmistä turvallisuutta lisäävistä tekijöistä.
- » Käsin paikattu monttu tiessä maksaa noin 200 euroa, reunakivetyksen paikkaus noin 500 euroa.
- » Kotkan kaupungin omaisuudelle aiheutetun ilkivallan ja vahingontekojen kustannukset olivat vuonna 2012 yhteensä yli 32 000 euroa.
- » Elämänhallinnan puute ilmenee arjen asumisen osaamattomuutena tai jopa asunnottomuutena.
- » Kotkassa oli vuonna 2012 asunnottomia yhteensä 60 henkilöä, joista pitkäaikaisasunnottomia oli 35 ja alle 25-vuotiaita 19 henkilöä.

Asuin- ja elinympäristön turvallisuutta edistetään tehokkaimmin kunnan, eri viranomaisten, järjestöjen, yritysten ja asukas yhteisöjen yhteistyöllä. Turvallinen kunta kannustaa ihmisiä liikkumaan, hyödyntämään kunnan alueen palveluja, toimimaan yhteisöllisesti, vaikuttamaan aktiivisesti ja välittämään muista ihmisistä. Hyvä asuin- ja elinympäristö luo jokaiselle oikeudenmukaiset mahdollisuudet elää turvallisesti, vaikuttaa oman alueensa hyvinvointiin, liikkuu esteettömästi ja saavuttaa peruspalvelut yhdenvertaisesti.

5.1 Asumisturvallisuus saaristossa ja kylissä

Seudulla on noin 80 kylää. Pysyvän asutuksen saaria on 18, joissa asui vuonna 2010 ympärivuotisia asukkaita 135 ja vapaa-ajan asukkaita 3 596. Alueen suurimmat saariyhteisöt ovat Kuutsalo, Haapasaari ja Kirkonmaa. Maaseutu ja saaristo asuinympäristönä altistuvat kaupunkiympäristöstä katsottuna erilaiselle turvattomuudelle. Palveluiden kaukainen sijainti, avun saannin pidempi kesto, sähkökatkokset ja poikkeukselliset luonnonilmiöt lisäävät turvattomuutta. Kapeat ja valottomat tiet heikentävät liikkumisen turvallisuutta. Seudun kylissä ja saaristossa tietoliikenneyhteyksien ajoittainen toimimattomuus tuo haasteita, sillä ilman tietoliikenneverkkoa esimerkiksi avun saaminen ja hätäilmoituksen teko on mahdotonta. Julkinen liikenne on vähäistä tai puuttuu paikoit-

tain kokonaan. Vuoden 2014 alussa on käynnistynyt seudullisen henkilöliikenneyksikön toiminta, joka parantaa seudun joukkoliikenteen palvelutasoa.

Viranomaisten, asukkaiden ja kunnan yhteistyö on edellytys syrjäisempien seutujen turvallisuuden varmistamiseksi, mutta syrjäseutujen asukkailta vaaditaan myös omatoimista turvallisuuden ylläpitämistä. Seudun asukkaiden ja järjestöjen edustajien mukaan kylien turvallisuuden ylläpitäminen vaatii yhteisöllistä toimintaa, aktiivisia kyläyhdistyksiä, naapuriapua ja kylien turvaverkkoja. Seuraavat ehdotukset ovat tulleet alueen asukkailta ja järjestöjen toimijoilta:

- » Asukkaiden mielestä alueen järjestöjen toimintaa tulee hyödyntää enemmän etsinnöissä.
- » Kylätaloissa voisi hyödyntää tukityöllistettyjä erilaisiin toimintoihin.
- » Turvallisuustietouden lisääminen koettiin tärkeäksi, erityisesti vanhemmille ihmisille.
- » Kylissä toivottiin naapuriavun koordinoitua niin, että asukkailla olisi tarkempaa tietoa vapaaehtoisista alueen avun ja tuen tarjoajista.
- » Rajavartiolaitos ehdottaa, että joka saaresta löytyisi vapaaehtoinen yhteyshenkilö, jotta avuntarvitsijat löydettäisiin saarista paremmin. Nykyisin saatavat saarten osoitteenomaiset paikannuskartat (kiinteistön sijaintikartat) helpottavat avuntarvitsijan löytämistä.

On hyvä muistaa,

että asuin ympäristön kunnossapito ja siisteys estävät ilkivaltaa ja vahingontekoja

Rajaviranomaiset tiedottavat

rajanylitysliikenteen tapahtumista rajaliikenne.fi -sivustolla ja raja-alueen asukkaita tiedotetaan tarvittaessa viranomaistiedotteilla.

Esteettömällä liikkumisella

edistetään yhdenvertaisesti kaikkien asukkaiden liikkumista ja palveluihin pääsyä. Esteetön ympäristö vähentää tapaturmariskiä. Esteettömyys on välttämätöntä tietyille ihmisryhmille, mutta esteetön ympäristö palvelee kaikkia kuntalaisia

5.2 Ilkivaltaan ja häiriökäyttäytymiseen puuttuminen

Poliisille ilmoitettuja vahingontekoja tai niiden yrityksiä oli seudulla vuonna 2012 yhteensä 732. Suurin osa alueen vahingonteosta kohdistuu julkisiin kiinteistöihin kuten kouluihin. Kuntalaisille suunnatun kyselyn tulosten mukaan ilkivallan ja vahingontekojen koettiin lisääntyneen ja oleellisesti vähentävän turvallisuuden tunnetta. Ilkivalta näkyi vastaajien mielestä seinien töhrimisena, alueen roskaamisena, autojen kolhimisena ja pikkuvarkauksina.

Turvallisuustyöryhmän mukaan seudulla on tarvetta seurata ilkivallan ja vahingontekojen esiintymistä. Seurannan tueksi työryhmä kehittäisi ilmoituskanavan, johon asukkaat voivat ilmoittaa erilaisesta turvattomuudesta kuten vahingonteosta, katuvaurioista, valaistuksen puutteesta tai häiriöpaikoista. Haminalle, Kotkalle ja Pyhtäälle on kehitteillä eKymi-portaali. Se on internetissä toimiva palvelu, joka kokoaa yhteen sähköiset asiointipalvelut. eKymiin on mahdollista liittää palautekanava, johon asukkaat voivat ilmoittaa havaituista vioista ja turvattomuudesta. eKymi-portaalin kehittäminen vuorovaikutteiseksi kanavaksi asukkaiden ja kunnan viranhaltijoiden välille lisää asukkaiden omatoimista turvallisuuden edistämistä.

5.3 Esteetön ja turvallinen liikkuminen

Seudun viiden kunnan verkkosivuilla toteutetun Arjen turva -kyselyn tuloksista kävi ilmi, että hyvä teiden kunto ja kunnossapito sekä riittävä valaistus olivat asukkaille tärkeimpiä liikkumisen turvallisuutta lisää-

viä tekijöitä. Maaseudulla katuvalaistuksen lisäämistä toivottiin etenkin kylä- ja kävelyteille. Kaupunkialueille asukkaat toivoivat valaistuksen lisäämistä kevyen liikenteen väylille, koulujen pihoille, puistoihin ja julkisille paikoille. Koko seudulla auraus ja hiekoitus koettiin turvallisessa liikkumisessa tärkeiksi.

Asutuskeskusten kerrostalojen hissittömyys, huonokuntoiset liikkumisen reitit ja jalkakäytävien korkeiden reunakivetysten koettiin vaikeuttavan liikuntarajoitteisten liikkumista. Teissä olevien kuoppien ja epätasaisuuksien koettiin aiheuttavan vaaratilanteita kevyelle liikenteelle. Seudulla toivottiin lisää apua ja tukea liikuntarajoitteisten turvalliseen liikkumiseen, näkövammaiset huomioonottavia värityksiä ja valaistusta, tehokkaampaa katujen kunnossapitoa, luiskien lisäämistä sekä tiedottamista liikenneturvallisuudesta.

5.4 Arjen asumiseen tukea ja neuvoo

Erilaisten seudun asumisen tarjoajien mukaan seudulla ilmenee asumisen hallinnan ongelmia ja asunnottomuutta. Arjen asumisessa tarvitaan enemmän tukea, opastusta ja neuvontaa. Seudun asumistoimijoiden mukaan maahanmuuttajiin ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujiin kohdistuu ennakkoluuloja, jotka voivat luoda ympäristöön ristiriitatilanteita. Päihde- ja mielenterveysongelmaiset tarvitsevat tukea asunnon saamisessa, palveluihin pääsemisessä ja arjen hallinnassa. Nuorten asumisen hallinnan ongelmat liittyvät usein talouden hallintaan, päivittäisen toiminnan puuttumiseen ja puutteelliseen tietoon mm. asumistuen hakemiseksi. Maahanmuuttajilla ongelmat liittyvät ennemminkin kielitaidottomuuteen, joka vaikeuttaa erilaisten hakemusten ja

oppaiden ymmärtämistä. Pitkäaikaisesta laitosasumisesta kotiutuminen tuo haastetta yksin asumiseen ja siihen opetteluun.

Alueen asumis- ja kuntoutuspalveluja tuottavat toimijat ovat nostaneet esiin erilaisten väestöryhmien tehostetun palveluohjauksen ja asumisen tuen tarpeen. Kunnallisen sosiaalitoimen resurssit eivät riitä kattamaan kaikkea palveluohjauksen tarvetta. Arkista asumista tuetaan parhaiten yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin kesken.

5.5 Asukasaktiivisuutta lisäävä

Arjen turva -kyselyn tulosten mukaan alueen asukkaat kokivat yhteisöllisyyden tärkeäksi. Kunnissa tehtyjen asukastyytyväisyyskyselyjen mukaan asukasvaikuttamista pidetään tärkeänä, mutta kunta-laisten oma aktiivisuus oli tulosten mukaan vähäistä. Noin 86 % vastanneista ei ollut mukana asukastoiminnassa millään tavalla. Suurimpana syynä vähäiseen osallistumiseen pidettiin sitä, ettei asukastoiminnasta ollut saatavilla riittävästi tietoa.

Alueen kunnissa on useita aktiivisia kylä- ja asukas-yhdistyksiä. Kunta voi edistää asukastoimintaa mm. tarjoamalla tiloja, kuulemalla asukkaiden tarpeita, koordinoimalla asukas-yhdistyksen henkilöitä ja tarjoamalla koulutusta. Kylätalojen, korttelikotien ja asukas-yhdistysten toiminta lisää kunnan asukkaiden yhdessä tekemistä ja tukee kuntien palvelutarjontaa. Asukkaiden mukaan kyseisten toimintamallien palvelutarjontaan voi sisällyttää väline- ja palvelulainauksia, kahvilatoimintaa, naapurituen koordinoimista ja toimimista vapaaehtoistyön ja vertaistuen tietopankkina.

5.6 Uusia toimintamalleja hyvän asumisen tukemiseen

Epäsosiaalinen asumiskäyttäytyminen ja ristiriidat asuinyhteisöissä ovat seudulla eri asumisen tuottajien mukaan lisääntyneet. Poliisin ja muiden viranomaisten keinot puuttua ongelmiin ovat kuitenkin rajalliset. Alueen asumisen tuottajien ja kolmannen sektorin toimijoiden mukaan ilmiöön puuttuminen edellyttää asukkaiden ja asuin ympäristön toimijoiden ennaltaehkäisevää toimintaa. Puuttumisen tulee olla nopeaa. Naapuruussovittelutoimintamallin kehittäminen seudulla on tehokas tapa ehkäistä naapuruston ristiriitoja ja lisätä eri toimijoiden sovittelevan työotteen osaamista.

Asumisen toimijat kuten vuokra-asunnon tarjoajat, maahanmuuttotyön edustajat, päihde- ja mielenterveyshuollon edustajat, kuntien työntekijät ovat toivoneet seudullista työryhmää, joka mm. seuraisi alueen asuimurvaallisuutta ja ajankohtaisia ilmiöitä, välittäisi tietoa, järjestäisi koulutuksia ja mahdollisesti edistäisi sovittelevaa toimintaa. Työryhmä tukee toiminnallaan kuntien turvallisuustyötä. Kuntalakiuudistuksessa painotetaan aiempaa enemmän lähidemokratian toimintamallien kehittämistä ja asukkaan vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä. Tarve kehittää asukkaiden ja kolmannen sektorin vaikuttamismahdollisuuksia on noussut seudulla esiin.

Mitä voisit tehdä turvallisemman ja viihtyisemmän asuin ympäristön parantamiseksi?

Tunnetko naapureitasi?

Onko naapurustossasi yhteisöllistä toimintaa?

Haluaisitko olla aktiivinen asukastoimija?

6 Seudun lapset, nuoret ja nuoret aikuiset

- » Vuoden 2012 lopulla nuorisotyöttömien prosenttiosuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta oli Kotkassa (23,3 %), Haminassa (22,4 %) ja Pyhtäällä (18,3 %) lähes kaksinkertainen koko maan (12,4 %) lukuun verrattuna.
- » Vuonna 2011 toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18–24-vuotiaiden määrä oli Haminassa (6 %), Kotkassa (6,8 %) ja Virolahdella (4,7 %) huomattavasti suurempi verrattuna maan vastaavan ikäiseen väestöön (2,9 %).
- » Vuonna 2011 koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrä oli Virolahdella 20,2 % ja Kotkassa 16,3 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Koko maan vastaava luku oli 11,2 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Seudun nuorille vuonna 2012 suunnatussa nuorisokyselyssä tiedusteltiin mielipiteitä muun muassa opiskelusta, ammatinvalinnasta, vapaa-ajasta, nuorille tarjottavista palveluista,

kotipaikkakunnasta ja tulevaisuudensuunnitelmista. Kysely oli paikallinen toimenpide uuden lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman (2012–2015) toteuttamisessa. Kunnat voivat hyödyntää kyselyn tuloksia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmissa. Kyselyn mukaan nuoret pitivät paikkakunnan palveluista tärkeimpinä liikunta-, urheilu-, terveys- ja koulutuspalveluja. Liikkumisen ja oleilun tukemista hyvän joukkoliikenteen, pyöräteiden, kulkuväylien, puistojen ja ulkoilualueiden muodossa pidettiin tärkeänä. Seudun nuoret pitivät elämässään tärkeimpinä asioina hyvää terveyttä, hauskanpitoa ja vapaa-aikaa, koulutusta, rahaa, ystäviä, turvallisuutta sekä onnellista ja hyvää kotia.

Kuntalaiset ja kolmannen sektorin toimijat ovat turvallisuustyön aikana eri tavoin tuoneet esille keinoja lisätä lasten ja nuorten hyvinvointia. Tärkeimpänä pidettiin lasten ja nuorten tarpeista kumpuavaa vapaa-ajan toiminnan monipuolista tarjontaa matalla kynnyksellä ja harrastamisen helppoutta.

Seudulla toivottiin tiukempaa yhteisöllistä puutumista nuorten ilkeiden ja vahingontekoihin, häiriökäyttäytymiseen sekä päihteiden käyttöön. Keskusteluissa nostettiin esiin vanhemmuuden haasteet ja vanhemmuuden puuttuminen lapsen elämästä. Perheiden kokonaisvaltainen tukeminen koettiin erittäin tärkeäksi. Matalan kynnyksen psykososiaalisen tuen tarjontaa tulee asukkaiden ja järjestöjen mielestä lisätä ja saatavuutta parantaa.

6.1 Nuorten työllisyyttä edistettävä

Seudulla Sanssi-paikkojen tarjonta on ollut vähäistä ja eri sektoreiden välinen tiedonkulku nuorisotakuun toimenpiteistä on ollut puutteellista. Turvallisuustyössä mukana olleet edustajat ja seudun eri toimijat ovat kokeneet tarpeelliseksi edistää nuorisotakuun toimenpiteiden toteutumista, kehittää uusia toimintamalleja ja lisätä eri sektoreiden välistä yhteistyötä, esimerkiksi erillisen yhteistyöverkoston avulla. Sanssi-paikkoja toivotaan seudulle lisää.

Täysikäisyyttä lähestyvien ja peruskoulun päättötodistusta vailla olevien maahanmuuttajanuorten määrä on ollut kasvussa. Ilman peruskoulutusta ja riittävää kielitaitoa nuorella ei ole mahdollisuutta jatko-opintoihin tai työelämään. Seudun kuntien tavoitteena on ohjata nuoret heti maahan tultuaan oikeisiin kotoutumispolkuihin ja mahdollistaa nuorille peruskoulun päättötutkinto.

Hyvä työnantaja!

Työllistä nuori Sanssi-kortin avulla! Saat tukea palkkakustannuksiin noin 700 euroa kuukaudessa, ja nuori saa työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Työnantaja voi olla yritys, yhdistys, säätö, kunta, mutta ei valtion virasto tai laitos.

Lasten ja nuorten kouluturvallisuutta edistäviä toimintamalleja:

- » **Koulupsyykkarit:** Kotkan kouluissa toimii kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Heidän tehtävänsä on ehkäistä ja puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koululaisten lisääntyneisiin mielenterveysongelmiin. Psyykkarit ovat läsnä koulun arjessa ja tiiviissä yhteistyössä vanhempien kanssa.
- » **Koulunuorisotyöntekijät:** Kotkassa toimii kaksi koulunuorisotyöntekijää, jotka ovat oppilaiden ja koulun arjessa mukana läsnä olevina aikuisina. He toimivat päivällä kouluilla, tekevät iltaisin nuorisotalotyötä ja ohjaavat erilaisia kerhoja.
- » **Kouluisäntä:** Pyhtään kouluisännän tehtäviin kuuluu perinteisten talonmiehen kunnossapitotöiden lisäksi läsnäolo oppilaiden arjessa. Jos opiskelu ei suju, voi kouluisäntä ottaa oppilaan mukaan arkiaskareisiin.
- » **Iltaisäntä:** Pyhtään koulukeskuksessa toimiva iltaisäntä valvoo yleistä järjestystä ja turvallisuutta, vastaa iltatoiminnoista kuten liikuntavuoroista ja toimii nuorisotalon apuohjaajana ja -valvojana.
- » **Kulttuuripassi** mahdollistaa 9.-luokkalaisten nuorten tutustumisen erilaisiin päihteettömiin vapaa-ajan toimintoihin.

6.2 Koulunkäynti turvallisemmaksi

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyyn vastanneista 8.–9. luokkalaisista kymenlaaksolaisista (8 %) ja kotkalaisista (9 %) nuorista olivat kokeneet joutuneensa koulukiusatuksi. Koko maan luku oli 7 % vuonna 2013. Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn mukaan Kotkassa koulukiusaaminen oli myös lisääntynyt vuoteen 2010 verrattuna.

Poliisiin käsittelyyn tulee vuodessa muutama kiusaamistapaus. Kuntalaiskyselyn vastausten, kolmannen sektorin toimijoiden ja viranomaisten mukaan seudulla pitää puuttua koulukiusaamiseen tehokkaammin. Seudun kouluissa kiusaamista ehkäistään KiVa Koulu -järjestelmän avulla. Kiusaamista voi tapahtua myös kouluajan ulkopuolella. Kiusaamisen tunnistamisen, siihen puuttumisen ja vanhempien tukemisen kehittäminen yhteistyössä koulun ja kodin kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn perusteella kymenlaaksolaisten 8.–9. luokkalaisten oppilaiden oli vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle. Sen sijaan pääsy koulukuraattorin ja koulupsykologin vastaanotolle helpottui hiukan vuoteen 2010 verrattuna. Vuonna 2013 kouluterveydenhoitajan vastaanotolle oli Kymenlaaksossa helpompi päästä kuin koko maassa keskimäärin. Lukioden opiskelijat Kymenlaaksossa sen sijaan kokivat pääsyn koulukuraattorin ja koulupsykologin vastaanotoille vaikeammaksi, kun taas Kotkassa vastaanotoille pääsy helpottui. Oppilashuollon riittäväillä voimavaroilla lisätään nuoren hyvinvointia ja tuetaan koulunkäyntiä sekä pystytään vaikuttamaan kiusaamiseen. Kuntalaiskyselyyn vastanneet ja etenkin kolmannen sektorin

edustajat ovat kokeneet tarpeelliseksi lisätä kokonaisvaltaista nuorten psykososiaalista tukea.

Kuntalaiskyselyn tuloksissa nousi esiin huoli pienten lasten koulumatkojen ja koulunkäynnin turvallisuudesta. Pienissä kunnissa vastaajien mukaan turvattuun lasten kouluteillä aiheuttivat pimeät ja kapeat kylätiet ja yhteiskyytien vähäisyys. Kaupungissa koulumatkojen turvattuutta lisäsi ajoneuvojen liian suuri ajonopeus. Osalla koulupihosta turvattuutta aiheutti vilkas autoliikenne koulupäivän alkaessa ja päättyessä.

Kaikissa seudun kouluissa on turvallisuutta edistävät turvallisuussuunnitelmat. Vaikka koulujen turvallisuussuunnitelmat laaditaan niiden omista tarpeista ja lähtökohdista, on tärkeää, että kuntien opetustoimessa on käsitys siitä, miten kouluturvallisuutta kouluissa edistetään. Yhtenäisellä ohjeistuksella tuetaan koulujen turvallisuussuunnittelua ja edistetään niiden vertailtavuutta. Turvallisuustiedon ja vapaaehtoistyön sisällyttäminen osaksi opetusta on kuntalaiskyselyn vastaajien ja kolmannen sektorin edustajien mukaan käytännöllinen keino lisätä lasten ja nuorten turvallisuutta.

6.3 Nuorten oma aktiivisuus tärkeää

Nuorisolain mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Nuorisokyselyn 2012 mukaan neljäsosa vastaajista koki, etteivät he pystyneet vaikuttamaan nuoria koskeviin asioihin omassa kunnassaan. Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan Kymenlaak-

son peruskoulun oppilaat ja toisen asteen opiskelijat kokivat, etteivät he tieneet vaikuttamisen keinoja omassa koulussaan.

Nuorisokyselyn 2012 mukaan nuorisotalot eivät kiinnostaneet seudun nuoria. Kuitenkin nuoret kokivat nuorisotilat ja -talot tärkeiksi, mutta nuorille suunnattu toiminta ei välttämättä vastannut heidän tarpeitaan. Viidesosa alueen vastaajista ei tiennyt nuorisotilan tai -talon toiminnasta. He kuitenkin kokivat tärkeäksi saada vaikuttaa nuorisotalojen toiminnan sisältöön. Huolimatta alueen kuntien tiukasta taloudellisesta tilanteesta kaikkia nuoria koskevien vapaa-aikapalvelujen ylläpitäminen on tärkeää, koska palvelut toimivat kaikille nuorille puskurin tavoin ehkäisten ongelmien syntymistä.

Nuorten kokoontuminen on nähtävä positiivisena yhteisöllisenä oleskeluna. Nuorisotalojen sijasta nuoriso kokoontuu yleensä puistoissa ja julkisilla paikoilla. Vaikka tästä seuraisikin häiriökäyttäytymistä, on kokoontuminen nähtävä myönteisenä yhteisöllisenä oleskeluna. Julkisilla paikoilla oleskelevat nuoret tavoitetaan helpommin, heidän toimintansa on näkyvää sekä häiriökäyttäytymiseen ja päihteiden käyttöön pystytään paremmin puuttumaan.

6.4 Harrastaminen ja vapaa-ajan toiminta helpommaksi

Seudulla lasten ja nuorten vapaa-ajanohjausta tekevät pääasiassa urheiluseurat. Kuntien asukkaat ja järjestöt ovat tuoneet esille tarpeen kehittää lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaa. Vapaaehtoistoiminnalla järjestettäviä edullisia harrastusmahdollisuuksia toivotaan lisää. Asukkaiden mukaan lasten ja

nuorten vapaa-ajalle tarvitaan enemmän läsnä olevia ja välittäviä aikuisia, jotka toimivat harrastetoiminnan vetäjinä. Nuorten kannustaminen vapaaehtoistyöhön ja muuhun kansalaistoimintaan on seudun toimijoiden mielestä tärkeää.

Vuoden 2012 nuorisokyselyssä nuoret vastasivat, että he saivat tietoa heille suunnatuista vapaa-ajantoiminoista selvästi eniten kavereiltaan ja sosiaalisen median kautta. Kuntien palvelujen kuten kunnan verkkosivujen, koulujen tai nuoriso-ohjaajien välittämä tieto ei vastaajien mukaan saavuttanut heitä. Nuorille tiedottamista tulee jatkossa kohdentaa paremmin ja viedä enemmän sosiaaliseen mediaan. Tiedottaminen nuorten palveluista ja vapaa-ajan toiminnoista tulee laajentaa myös nuorten vanhemmille. Näin tuetaan kokonaisvaltaisesti perheiden kasvatustyötä.

Aikuisen läsnäoloa kaivataan
– kuuntele, anna neuvoja, kannusta.

Osallistu vapaaehtoistyöhön. Perusta vaikka peliporukka asuinalueesi lapsille ja nuorille.

Nuori, kerro, mitä haluaisit tehdä vapaa-ajalla.
Vaikuta!

Haaste: Seurat, tarjokaa matalan kynnyksen harrastustoimintaa.

Mitä jos alueen lapset ja nuoret...

- » pääsisivät yhtenä päivänä vuodessa oppimaan kädentaitoja ja kokeilemaan vapaaehtoistyötä viranomaisten avustuksella ja he voisivat kokeilla työntekoa ja tutustua viranomaisen toimintaan esimerkiksi merivartioasemalla tai pelastuslaitoksella?
- » löytäisivät alueensa harrastusmahdollisuudet kätevästi sähköisen kanavan avulla?
- » saisivat käyttöönsä harrastuspassin, jonka avulla he voisivat harrastaa helpommin ja kokeilla uusia harrastuksia?
- » voisivat omassa koulussaan harjoitella vapaaehtoistoimintaa osana koulun opetusta?
- » saisivat pisteitä tai ”porkkanoita” oman aktiivisuutensa lisäämisestä?

...Olisiko näillä vaikutusta nuorten osallisuuden lisäämiseen?

7 Seudun ikääntyvän väestön turvallisuus

- » Asumista ja liikkumista vaikeuttavat puutteelliset asuintilat, hissittömyys ja huonokuntoiset liikkumisen reitit. Palveluihin pääsemisen vaikeus korostuu harvaan asutuilla alueilla.
- » Seudun ikääntyvien päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat ja muistisairaudet ovat lisääntyneet. Nämä näkyvät tilastoissa mm. psykoosi- ja depressiolääkkeiden sekä Alzheimerin taudin lääkkeiden käytön kasvuna.
- » Seudun yli 65-vuotiaan väestön määrä on suuri verrattuna koko maan vastaavan ikäiseen väestöön. Seudun ikääntyvimmat kunnat ovat Miehikkälä (30,3 % kunnan väestöstä) ja Virolahti (25,5 % kunnan väestöstä).
- » Vuonna 2012 seudulla yli 75-vuotiaita yksin asuvia oli keskimäärin 46 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Kotkassa 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokuntia oli noin 64 % vastaavan ikäisten asuntokunnista.

Heinäkuussa 2013 tuli voimaan laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista. Lain pohjalta laadittu laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi nostaa keskeisiksi toimenpiteiden kohteiksi ikääntyvien osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuden, asuin- ja elinympäristön turvallisuuden, liikunta- ja toimintakyvyn ylläpidon, palvelujen saatavuuden, yhdenvertaisuuden sekä neuvonnan ja tiedonsaannin.

Järjestöillä ja seurakunnilla on tärkeä rooli ikääntyviin kohdistuvien turvallisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttamisessa. Ikääntyvän väestön hyvinvointia ja turvallisuutta edistetään seudun kuntien vanhustenhuollon strategioilla, jotka luovat kokonaiskuvan alueen ikääntyvien tarpeista ja niihin kohdistetuista toimenpiteistä. Alueen kolmas sektori tuottaa ikäihmisille neuvontaa, vertaistukea, harrastus- ja liikuntaryhmiä sekä erilaisia vapaaehtoistoinnin muotoja.

Syksyllä 2012 seudun kuntalaisille suunnatussa Arjen turva -kyselyssä ikääntyvät ihmiset toivat esille ikääntyvän väestön turvallisuuden haasteita. Turvallisuuden kokemisessa oli eroja riippuen siitä, min-kälaisessa asuinympäristössä henkilö asui. Kaupunkiympäristön ikääntyvät asukkaat toivat esiin muun muassa asuinympäristön rauhattomuuden, ostoskeskusten lähellä tapahtuvan häiriköinnin ja turvallisuuden tunteen pimeällä liikuttaessa. Monet kokivat teillä liikkumisen ja suojaiteiden ylittämisen

vaikeaksi mm. korkeiden jalkakäytävien reunakivetysten tai lumikinosten vuoksi. Maaseutu ympäristön asukkaat kokivat turvattomuutta palvelujen etäisen sijainnin ja palveluihin pääsemisen vaikeuden vuoksi. Kevyen liikenteen väylien puuttuminen ja huono valaistus lisäsivät liikkumisen vaikeutta. Turvattomuuden tunnetta toivat tuntemattomat liikkujat ja ovilla kaupustelijat. Ikääntyvien mielestä turvattomuutta lisäsivät myös rikollisuuden kasvava uhka ja turvapalvelujen kaukainen sijainti.

7.1 Ikääntyvän kotona asumisen turvallisuus

Ikääntyvän kotona asumisen turvallisuutta heikentävät asunnon puutteellinen kunto ja esteellinen ympäristö. Maaseudun vanhoissa taloissa asumisen edellytykset voivat olla puutteellisia. Asunnoista voi puuttua mm. peseytymistilat tai wc. Esimerkiksi Haminassa 13 % yli 65-vuotiaista asuu puutteellisesti. Osassa seudun vanhemmassa kerrostalokannassa hissittömyys on liikkumista estävä tekijä. Se voi jopa eristää vanhuksen sosiaalisesta elämästä.

Hyvinvointia edistävien kotikäyntien avulla voidaan edistää tehokkaasti ikääntyvän asumisen turvallisuutta. On tärkeää, että ikääntyvien asunnon esteettömyyden, tapaturmariskin ja kokonaisturvallisuuden arvioiminen tapahtuu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Alueen kunnissa käyttöön otetulla IKINÄ-toimintamallilla pyritään ehkäisemään tehokkaasti ikääntyvien tapaturmia. IKINÄ-mallin

//
Palvelut on järjestettävä niin, että ne ovat kunnan ikääntyneen väestön saatavissa yhdenvertaisesti.

Etelä-Kymenlaakson terveyskioskit sijaitsevat Kotkansaarella, Karhulassa ja Haminassa.

tavoitteena on kartoittaa yksilölliset kaatumisille altistavat vaaratekijät.

Asukkaat ovat nostaneet esiin tarpeen tiedottamisen etuuksista, talouteen liittyvistä palveluista ja kodin muutostöistä. Turvallisuuden arvioinnin lisäksi ikääntyvälle asukkaalle on tärkeää jakaa turvallisuustietoutta kotikäyntien yhteydessä. Kotikäynneillä tulee kartoittaa hyvinvointitekniikan käytön mahdollisuudet. Informaatiota tulee suunnata tehokkaammin ikäihmisen omaisille.

Seudun palvelujen tarjonnassa tulee huomioida toimintakyvyltään heikompien henkilöiden ja harvaan asuttujen seutujen ikääntyvän väestön erityistarpeet. Asukkaiden ja järjestöjen antaman palautteen mukaan ikääntyvien liikkumisen ylläpitämistä tuetaan kaupunkiympäristössä parhaiten esteettömyyttä lisäävillä toimenpiteillä ja levähdyspenkkejä lisäämällä. Harvaan asutuilla alueilla tulee asukkaiden mukaan varmistaa julkisen liikenteen riittävät vuorot ja reitit päivittäistä asiointia varten. Miehikkälässä on perustettu kyläkohtaisia yhdyshenkilöitä yhteiskyytien järjestämistä varten. Kyytien järjestämiseen vaikuttaa asukkaiden oma aktiivisuus.

7.2 Hyvinvointia ja tukea ikääntyvän arkeen

Ikääntyvillä on pitkä elämäntyö ja -kokemus, jota tulee voida hyödyntää vapaaehtois- ja järjestötyössä. Kaikki eivät kuitenkaan halua kuulua aktiivisina jäseninä järjestöön tai yhdistykseen, vaan he haluavat omalla tavallaan osallistua vapaaehtoistyöhön tai muuhun harrastetoimintaan. Seudun kunnat pitävät tärkeänä sitä, että yksinäisyyteen pyritään vaikutta-

maan mm. lisäämällä alueen ikäihmisille matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja osallistumista vapaaehtoistyöhön.

Seudulla vanhusten sosiaalista elämää tuetaan korttelikotien ja vastaavien kohtaamispaikkojen avulla. Kotkan korttelikotiyhdistys tarjoaa vanhuksille tukipalveluja kuten siivousta, ulkoilua ja kaupassakäyntiä. Työntekijöillä on tärkeä rooli vanhuksen sosiaalisen elämän tukemisessa. Pyhtäällä toimiva kylätalkkarimalli on hyvä esimerkki toimintamallista, jonka avulla voidaan edistää esimerkiksi yksinäisen vanhuksen kotona asumista.

Maaseudun ja kylien asukkaiden ehdotuksia ikääntyvien osallisuuden lisäämiseksi olivat mm. kylätalo toiminnan kehittäminen, naapuriavun ja ystäväpalvelun lisääminen sekä yhteiskyytien hyödyntäminen palveluihin pääsemiseksi. Näiden tuottamisessa kolmannen sektorin yhdistyksillä, järjestöillä ja asukastoiminnalla on merkittävä rooli. Tällainen osallistava ja yhteisöllinen toiminta tulee nähdä kunnan palveluiden lisänä. Vastaavia toimintamalleja tulee seudulla jatkossa kehittää ja hyödyntää enemmän.

Kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Lain mukaan palvelut on järjestettävä niin, että ne ovat kunnan ikääntyneen väestön saatavissa yhdenvertaisesti. Alueen ikääntyvän väestön mielestä heille suunnattua palveluneuvontaa on lisättävä ja neuvonnan perillemeno varmistettava. Esimerkiksi syrjäseuduilla ja alueilla, joissa tietoliikenneyhteys ei ole aina saatavilla, neuvontapalvelujen saatavuus tulee varmistaa monikanavaisesti, ei vain sähköisiä kanavia käyttäen.

Terveyskioski on yksi matalan kynnyksen terveydenhuollon palveluita tarjoavista paikoista, josta saa palvelua maksutta ja ilman ajanvarausta. Tarjolla on mm. neuvontaa, mittauksia ja palveluohjausta. Kuntalaiskyselyssä ja seudun ikääntyvän väestön keskuudessa on noussut esiin tarve saada vastaavia matalan kynnyksen neuvontapaikkoja lisää. Seudun terveyskioskit sijaitsevat Kotkansaarella, Karhulassa ja Haminassa.

7.3 Ikääntyvän väestön kasvavia haasteita

Seudulla on nähtävissä ikääntyvien päihteiden käytön ja mielenterveysongelmien kasvua. Ikääntyvien masentuneisuus on kasvava ilmiö, mikä näkyy myös tilastoissa lisääntyneenä lääkkeiden käyttönä. Seudun viranomaisten ja kuntien edustajien mukaan ikääntyvien päihteiden käyttö on ongelma, johon tulee tarttua. Kaltoinkohtelulla on yhteys huonoon fyysiseen terveyteen, mielenterveysongelmiin ja yksinäisyyteen. Hyvinvointia edistävillä kotikäynneillä ja kotihoitossa tulee jatkossa lisätä henkilöstön osaamista päihteiden ja lääkkeiden väärinkäytön, mielenterveysongelmien sekä kaltoinkohtelun tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi. Muistisairauksien määrä seudulla on kasvussa. Muistisairauden mahdollisimman varhainen diagnosointi on ensiarvoista. Tietoa muistisairauksien tutkimus- ja hoitopolusta tulee kertoa hyvissä ajoin ikääntyville ja heidän omaisille.

Ikääntyvien maahanmuuttajien osuus maahanmuuttajaväestöstä kasvaa. Siihen tulee varautua mm. kehittämällä hoitohenkilökunnan ja palvelutyöntekijöiden kulttuuri- ja kieliosaamista ja panostamalla maahanmuuttajaväestön suomen kielen taitoon ja omatoimiseen varautumiseen.

Lain mukaan kunnan

on tarjottava hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia terveystarkastuksia, vastaanottoja tai kotikäyntejä erityisesti niille ikääntyneeseen väestöön kuuluville, joiden elinoloihin tai elämäntilanteeseen arvioidaan tutkimustiedon tai yleisen elämäkokemuksen perusteella liittyvän palveluntarvetta lisääviä tekijöitä.

Käy kylätaloilla, korttelikodeissa ja asukastuvissa. Saat sieltä paljon hyvää tietoa, tukea, ystäviä ja vapaa-ajanvietettä.

Kokemuksesi ja elämäntietosi ovat arvokkaita. Jaa niitä osallistumalla vapaaehtoistoimintaan ja välitä tietotaitosi nuoremmille sukupolville.

Osallistu kunnan järjestämiin vapaaehtoiisiin terveystarkastuksiin, ikäihmisten tilaisuuksiin ja terveystutkimuksiin. Näillä toimilla saat edistettyä hyvinvointiasi ja terveyttäsi.

8 Päihteiden käyttö on saatava seudulla laskuun

- » Suomessa vuonna 2010 ehkäisevän päihdetyön ja alkoholivalvonnan osuus alkoholihaittojen kokonaiskustannuksista oli vain 2 %. Korjaavan työn kustannuserä oli 98 %. Sosiaalihuollon, turvallisuuden ylläpidon ja sairauspäivärahojen kustannuserät olivat suurimmat.
- » Suomessa kuolee vuosittain noin 2 200 ihmistä alkoholin ja noin sata huumeiden käytön seurauksena, mikä on viisi prosenttia kaikista kuolemantapauksista.
- » Vuonna 2012 seudulla oli päihdehuollon avopalveluiden asiakkaita 13,8 asukasta 1 000 asukasta kohden. Koko maan vastaava luku oli 8,9.
- » Vuonna 2012 päihdehuollon nettokustannukset olivat Haminassa 44,2 euroa/asukas ja Kotkassa 53,0 euroa/asukas. Koko maan vastaava luku oli 32,9 euroa/asukas.
- » Päihdehuollon nettokustannukset ovat kasvaneet Kotkassa, Pyhtäällä ja Virolahdella. Miehikkälässä päihdehuollon nettokustannukset ovat vähentyneet ja kustannukset ovat pienet (8,7 euroa/asukas) verrattuna muihin seudun kuntiin.

Suuri työttömyys altistaa seudun väestöä alkoholin-käytölle, mielenterveysongelmille ja taloudelliselle ahdingolle. Seudun väestön alkoholin ja päihteiden käyttö on lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 2011 alkoholikuolleisuus 35–64-vuotiailla oli Kymenlaak-sossa korkealla (82,8 henkilöä / 100 000 vastaavan ikäistä asukasta kohden). Koko maassa alkoholikuol-leisuus oli vain 64,6 henkilöä / 100 000 vastaavan ikäistä asukasta kohden. Vuonna 2012 päihdehuol-lon laitoksissa hoidossa olleiden 25–64-vuotiaiden määrä oli Kotkassa 8,0 henkilöä / 1 000 asukasta kohden, kun se koko maassa oli 3,1 henkilöä.

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset ovat muuta maata korkeammalla Kotkassa ja Virolahdel-la. Virolahden luku selittyy pitkälti rajatarkastusten yhteydessä esiin tulevilla rikoksilla. Seudun toimi-joilta on noussut esille huoli keski-ikäisistä tai lähellä eläkeikää olevista työttömistä miehistä. Yksi lisääntyvä ilmiö seudun toimijoiden mukaan on ylisuku-polvinen päihteiden käyttö, joka lisää syrjäytymisen riskiä huomattavasti.

8.1 Nuorten ja ikääntyvien päihteiden käyttö

Tilastojen mukaan nuorten mielenterveyden häiriöt, depressiolääkkeiden käyttö sekä päihteiden kokeilu ja niiden käyttö ovat lisääntyneet seudulla. Vuoden 2010 kouluterveyskyselyn mukaan nuorten päihdemyönteisen ajattelutapa oli lisääntynyt. Jopa 24,2 % yläkoulu-

ikäisistä kyselyyn vastanneista pyhtääläisistä nuorista kertoi tupakoivansa päivittäin ja 20,8 % kokeilleensa huumeita ainakin kerran, kun koko maassa vastan-neista nuorista 15 % kertoi tupakoivansa päivittäin ja 8 % kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran.

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn mukaan 8.–9. luokkalaisten kymenlaaksolaisten nuorten keskuudessa päivittäin osuus tupakoivien (15 %) oli yleisempää kuin koko maassa keskimäärin (13 %). Kotkassa päivittäin tupakoivia yläkouluikäisiä (14 %) oli vuonna 2013 yhtä paljon kuin vuoden 2010 kouluterveyskyselyssä. Ky-menlaakson lukioissa päivittäin tupakoivia nuoria (6 %) oli vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (8 %). Kotkassa laittomia huumeita ainakin kerran kokeillei-ta 8.-9. luokkalaisia nuoria (10 %) oli enemmän kuin Kymenlaaksossa (9 %) ja koko maassa (9 %). Lukioiden kohdalla laittomien huumeiden kokeilu oli Kotkas-sa selkeästi yleisempää (14 %) kuin Kymenlaaksossa (11 %) ja koko maassa (13 %). Tosi humalaan vähintään kerran kuussa juovien osuus kotkalaisista 8.–9. luokka-laisista nuorista oli 14 %. Luku oli yhden prosenttiyksikön verran enemmän kuin Kymenlaaksossa keski-määrin. Sen sijaan lukio-opiskelijoiden kohdalla koko Kymenlaaksossa tosi humalaan kerran kuussa juovien osuus oli yleisempää kuin Kotkassa ja koko maassa.

Nuorten aikuisten päihteiden käyttö näkyy armeijan alokkaiden keskuudessa. Armeijan keskeyttämiset ovat lisääntyneet terveydellisistä ja psyykkisistä syis-tä. Arjen turva -kyselyn mukaan asukkaat kokivat, että nuorten näkyvä päihteiden käyttö ja häiriökä-

yttäytyminen olivat lisääntyneet, ja nuoret saavat päihteitä käyttöönsä helposti. Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2013 raportin mukaan nuorten päihteiden käyttö on valtakunnallisesti vähentynyt. Nuorten päivittäinen tupakkatuotteiden käyttö ja kokeilut vähenivät valtakunnallisesti vuosien 2011 ja 2013 välillä. Nuorten alkoholin käytön ja humalajuomisen laskutrendi alkoi uudelleen vuonna 2011.

Alueen vanhenevan väestön päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat ja muistisairaudet ovat lisääntyneet. Alueen viranomaisten mukaan ikääntyvien alkoholin käyttö on huolestuttava kasvava ilmiö. Mielenterveysongelmien ja muistisairauksien lisääntyminen näkyy tilastojen mukaan seudulla mm. psykoosi- ja depressiolääkkeiden sekä Alzheimerin taudin lääkkeiden käytön kasvuna.

8.2 Päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuus

Seudun A-klinikan palvelut vastaavat akuuttiin päihdepalvelun tarpeeseen ja päivystysaikaan. Mielenterveysongelmien lisääntyessä on seudun mielenterveyspalvelujen saantia ja tehostamista sen sijaan tarpeen tarkastella. Toimijoiden mielestä mielenterveysongelmaisten tukipalveluja tulee vahvistaa ja hoitoon ohjausta tehostaa.

Carean vuoden 2012 raportin mukaan alueelta puuttuu yhdistettyjä päihde- ja mielenterveyspalveluja. Raportin mukaan pirstaleinen palvelurakenne lisää välinputoajien määrää ja vaikeuttaa asiakkaiden palveluun pääsyä. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen ohjausta ja yhdistymistä

tulee tehostaa ja raja-aitoja poistaa. Jotta päihde- ja mielenterveyden asumispalveluja voidaan vähentää, tulee raportin mukaan väestölle olla tarjolla liikkuvia päivystyksellisiä mielenterveys- ja päihdepalveluja.

8.3 Vastuullinen alkoholin anniskelu

Alkoholijuomien myynti, anniskelu ja välittäminen alaikäisille ja selvästi päihtyneille on lain mukaan kiellettyä. Alkoholin väärinkäyttöön voidaan paremmin puuttua PAKKA-mallin avulla. PAKKA-toimintamallin tavoitteena on edistää vastuullista alkoholin anniskelua ja ehkäistä alkoholin myyntiä alaikäisille ja selvästi päihtyneille. Asiantuntijoiden mukaan yhteistyötä veroviranomaisten ja alkoholintarkastajien kanssa tulee seudulla lisätä sekä lupatarkastuksia ravintoloihin ja pubeihin tehdä enemmän.

Seudulla on aloitettu PAKKA-mallin kehittäminen. Vuonna 2014 on tarkoitus käynnistää seudullinen PAKKA-tarjontatyöryhmä ja aloittaa seutulupalausuntokäytäntö. Käytännön tarkoituksena on antaa asukkaalle mahdollisuus vaikuttaa alkoholilupien käsittelyyn. Seutulupalausunnon tavoitteena on lisätä viranomaisten, elinkeinoharjoittajien ja asukkaiden yhteistyötä alkoholihaittoja ehkäisevässä työssä.

8.4 Seudullinen mielenterveys- ja päihdestrategia MIETIPPÄ

Päihde- ja mielenterveysongelmat liittyvät usein yhteen, mutta niiden hoito ja palvelut ovat seudulla vielä pääsääntöisesti erillään. Seudun kunnille on laadittu vuosille 2012–2016 seudullinen mielenterveys- ja päihdestrategia, jonka tavoitteina on mm.

- » lisätä mielenterveys- ja päihdepalvelujen yhteistyötä seudulla,
- » tarjota apua sieltä, mistä apua haetaan,
- » lisätä kuntalaisten ja ammattilaisten tietoa mielenterveys- ja päihdeongelmista,
- » lisätä palveluiden käyttäjien ja heidän omaisten osallisuutta palvelujen suunnittelussa sekä
- » vahvistaa henkilöstön mielenterveys- ja päihdeosaamista.

Kotkalaisten nuorten

mielestä päihteiden käyttöä voitaisiin ehkäistä rajoittamalla alkoholin myyntiaikoja, nostamalla alkoholin hintaa, valvomalla tehokkaammin nuorten päihteiden käyttöä ja lisäämällä kovempia seurauksia päihteiden käytöstä.

Ehän välitä alkoholia alaikäiselle.

Uskallatko sinä puuttua toisen ihmisen alkoholin liikakäyttöön?

9 Tapaturmien ehkäisy seudulla

- » Suomessa sattuu vuosittain noin miljoona tapaturmaa.
- » Kaatuminen on seudun ikääntyvien yleisin tapaturma. Yhden lonkkamurtuman hoitokustannukset ovat noin 20 000 euroa.
- » Vuonna 2011 tapaturmien ja väkivallan aiheuttamien hoitajaksojen kustannukset olivat seudun kunnissa yhteensä noin 12 miljoonaa euroa. Väkilukuun suhteutettuna suurimmat kustannukset olivat Virolahdella ja Haminassa.
- » Vuonna 2012 seudun väestön kotona tapahtuviin ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä hoitajaksoja oli noin 193 / 10 000 vastaavan ikäistä, kun koko maassa hoitajaksoja oli noin 162.
- » Vuonna 2012 koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä 45–64-vuotiaiden hoitajaksoja oli seudulla noin 173 / 10 000 vastaavanikäistä asukasta, kun niitä koko maassa oli noin 137. Erityisesti Virolahdella hoitajaksojen määrä oli suuri (282,4). Kotkan miesten hoitajaksojen määrä oli suuri (232,2) verrattuna koko maahan (159,9).

Seudulla tapaturmien ehkäisytyö aloitettiin Ehkäise tapaturmat -hankkeessa vuosien 2009–2012 aikana. Hankkeen toiminnan painopisteitä olivat päihde- ehtoisten tapaturmien ehkäisy kaikissa ikäryhmissä, ikäihmisten kotitapaturmien ehkäisy, liikenneturvallisuus sekä lasten ja nuorten liikenneturvallisuus. Hankkeen aikana pyrittiin vahvistamaan yhteisöjen roolia tapaturmien ehkäisyssä sekä keräämään tietoa tapaturmien määrästä ja laadusta. Seudun toimijoille suunnatun THL:n kyselyn tulosten mukaan alueellinen tapaturmien ehkäisytyö on onnistunut vähentämään työ- ja liikennetapaturmia, mutta ei niinkään kotona ja vapaa-ajalla tapahtuvia tapaturmia.

Hankkeen keskeisten tulosten mukaan tapaturmien ehkäiseminen vaatii onnistuakseen henkilön, joka koordinoi tapaturmien ehkäisytyötä, ja laaja-alaisen verkoston, jonka avulla riskikäyttäytymiseen voidaan vaikuttaa. Tulosten perusteella tulee tehostaa tapaturmatiedon keräämistä, hyödyntämistä ja tiedon välittämistä tapaturmien ehkäisytyötä tekeville. Ehkäise tapaturmat -hankkeen seudun tulokset toimivat hyvänä pohjana tulevalle tapaturmien ehkäisytyölle.

9.1 Lasten, nuorten ja ikääntyvien tapaturmat

Ehkäise tapaturmat -hankkeessa teetettiin tapaturmakysely seudun eri alojen ammattilaisille. Vastaajien mielestä päihdetyön tulee sisältää nuorten alkoholin käytöstä johtuvien tapaturmien ehkäisy. Seudun ammattioppilaitoksissa on käytössä alle

18-vuotiaiden päihteiden käyttöä seulova ADSUME-toimintamalli, jota hyödynnetään myös päihteistä johtuvien tapaturmien ehkäisemisessä.

EK-ARTU-turvallisuustyön aikana kunnissa toteutettiin THL:n kanssa yhteistyössä kuntapäätäjille suunnattu Euroopan tasoinen kysely (TACTICS-kysely), jossa kartoitettiin alle 18-vuotiaiden tapaturmiin ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä hyviä käytäntöjä. Kysely kartoitti tieliikenne- ja vesiturvallisuuden, koti- ja vapaa-ajan turvallisuuden sekä tapaturmien ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ja kaltoinkohtelun ehkäisyn käytäntöjä kunnissa. Kyselyn tulosten perusteella voidaan jatkossa kehittää seudun lasten ja nuorten turvallisuutta.

Seudun ikääntyvien ihmisten yleisin tapaturma on kaatuminen. Ennusteen mukaan kaatumisvammojen määrä Kymenlaaksossa lisääntyy ikääntyvien määrän kasvun myötä. Vuonna 2010 Kymenlaaksossa 65 vuotta täyttäneiden kuolleisuus tapaturmaisiin kaatumisiin ja putoamisiin oli 123,6 (100 000 vastaavan ikäistä kohden). Luku on suuri verrattuna koko maahan (105,3). Vuonna 2012 kotona tapahtuviin ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä yli 65-vuotiaiden hoitajaksoja 10 000 vastaavan ikäistä asukasta kohden oli Haminassa 228,9, Kotkassa 231,0 ja Virolahdella 287,2. Koko maan hoitajaksoja oli 207,1. Miehikkälässä (136,6) ja Pyhtäällä (107,7) hoitajaksoja oli sen sijaan huomattavasti vähemmän kuin koko maassa. Ikääntyvien tapaturmakuolleisuus kasvaa seudulla, jos tapaturmien ehkäisyyn ei panosteta. Ikääntyvien

ADSUME-malli

ADSUME on 14–18-vuotiaille nuorille suunnattu päihdemittari, jonka avulla arvioidaan nuorten päihteiden käyttöä ja pyritään tunnistamaan riskikäyttäytyminen. Mittaria suositellaan käytettäväksi kouluterveydenhuollossa päihteettömyyttä edistävän terveyskeskustelun tukimateriaalina ja varhaisen puuttumisen keinona.

AUDIT-testi

Audit-kyselyn avulla seulotaan liiallista alkoholin käyttöä mm. neuvolassa ja terveystarkastustilanteessa. Kyselyn on todettu mittaavan hyvin riskijuomista ja varhaisia alkoholihaittoja.

tapaturmien ehkäisytyön kehittämiseksi tulee seudun kunnissa jatkaa IKINÄ-mallin jalkauttamista kaikkiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteisiin.

9.2 Tapaturmien ehkäisytyössä paljon kehittävä

Tapaturmien kirjaamista ja seuranta tulee seudulla kehittää ja alkoholinkäytön puheeksi ottamista lisätä. Suunnitelmallisen tapaturmien ehkäisytyön edellytyksenä on korkeatasoinen tapaturmien tilastointi ja tapaturmatilanteen seuranta. Kuntien turvallisuustyötä tulee kohdentaa tapaturmiin, jotka ovat seudulla yleisiä ja seuraamuksiltaan vakavia. Tapaturmien kattava seuranta vaatii sitoutumista turvallisuustyöhön niin kunnilta, yrityksiltä kuin sairaaloiltakin.

Tapaturmahankkeen aikana haasteeksi jäi muun muassa tilastoraporttien tuottaminen ensiavussa hoidettujen tapaturmapotilaiden päihtymystilasta. Kirjaamisen ongelmien lisäksi erityisesti erikoissairaanhoidossa alkoholinkäytön puheeksi ottaminen on koettu haasteelliseksi. Ehkäise tapaturmat-hankkeen kokemusten ja tutkimustulosten mukaan alkometripuhallituksen lisäksi on syytä tehdä alkoholin kulutusta mittaava AUDIT-testi, sillä noin 20 %:lla ensiapuasemilla nollapuhalluksen antaneista asiakkaista käyttää AUDIT-testin perusteella runsaasti alkoholia. Seudulla on kuitenkin haasteita hoitohenkilökunnan asenteissa kohdata alkoholiehtoisia potilaita ja kirjata päihtymystiedot järjestelmiin.

Tapaturmien kirjaamisessa on parannettavaa. Ehkäise tapaturmat-hankkeen tulosten mukaan tapaturmatietojen välittäminen turvallisuustyötä tekeville tulee tehdä helpommaksi. Tapaturmapotilaiden seurantatilastojen ylläpito ja seuranta vaativat sitoutuneen henkilön, ja raportointimalleja on tarpeen kehittää moniammatillisessa yhteistyössä.

9.3 Viranomaisen ilmoitusvelvollisuus onnettomuusriskistä

Pelastuslain 42. pykälän mukaan viranomaisten on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava alueen pelastusviranomaiselle, jos he saavat tietoonsa, että rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa on ilmeinen palonvaara tai muu onnettomuusriski. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kunnan toimijoita kuten kodin- ja kotisairaanhoidtajia, muita kotikäyntejä tekeviä ammattiryhmiä, päihdehuollon ja lastensuojelun työntekijöitä sekä hoiva- ja muita asumispalveluja tarjoavia tahoja. Ilmoitusvelvollisia ovat myös sairaankuljettajat, turvapalvelut ja poliisi. Pelastusviranomaisen ohjaa saamansa ilmoitukset toimivaltaiselle viranomaiselle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos painottaa pelastuslain 42. pykälän mukaista viranomaisyhteistyön tehostamista seudulla. Pykälän velvoitteesta tulee tiedottaa seudun ilmoitusvelvollisille toimijoille ja viranomaisille. Ilmoitusten määrää tulee seurata.

Pelastuslain 42. pykälän mukaan

viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa onnettomuusriskistä esimerkiksi rakennuksessa tai asunnossa. Ilmoitusvelvollisia ovat esimerkiksi kotisairaanhoidajat, lastensuojelun työntekijät, sairaankuljettajat ja poliisi.

9.4 Tapaturma-asiantuntijoiden suosituksia tapaturmatyön kehittämiseen

Tapaturmien ehkäisytyötä tulee seudulla kehittää, ja se tulee olla osa seudulla tehtävää turvallisuustyötä. Seuraavassa on suosituksia seudun asukkaiden tapaturmien ehkäisemiseksi ja seudulla tehtävän tapaturmatyön kehittämiseksi. Suositukset on koottu Ehkäise tapaturmat -hankkeen tuloksista ja tapaturmien ehkäisyn asiantuntijoiden näkemyksistä:

- » Seudullisen turvallisuussuunnittelun työryhmässä tulee olla nimettynä tapaturmien ehkäisystä vastaava henkilö.

- » Tapaturmapotilaiden puhalluttaminen, alkoholin käyttöä mittaavan Audit-kyselyn teettäminen ja IKINÄ-mallin käyttö vaativat seudun kaikilta kunnilta toiminnan vahvistamista.
- » Nuorten päihteiden käyttöön ja riskikäyttäytymiseen puuttuminen koulu- ja oppilasterveydenhuollossa (ADSUME-kysely) otetaan seudulla kattavasti käyttöön.
- » Ensiapupoliklinikoiden roolia tapaturmatiedon tuottajana ja päihteiden käyttöön puuttumisessa on tehostettava.
- » Lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisemiseksi tarkoitettujen TACTICS-kyselyn tuloksia on tärkeää jatkossa hyödyntää seudun turvallisuustyössä sekä kehittää yhteistyössä THL:n kanssa kyselyn pohjalta tarkistuslista seudun turvallisuustyön tueksi.
- » Kehitteillä olevan kansallisen koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelman 2014–2020 toimenpiteet tulee viedä seudun turvallisuussuunnitelman kautta kuntiin toimiviksi käytännöiksi ja rakenteisiin.
- » Työpaikkojen hyvää turvallisuuskulttuuria kannattaa laajentaa työntekijöiden vapaa-aikaan ja sitoa mukaan työpaikat turvallisuustyöhön.
- » Päihdeongelmiin puuttuminen terveydenhuollossa, työpaikoilla, työterveyshuollossa sekä kotikäyntien yhteydessä tulee saada toimiviksi käytännöiksi alueelle. Terveydenhuollon henkilöiden koulutukseen päihdeongelmiin puuttumiseksi tulee panostaa.

Käytätkö kengänpohjassa liukuesteitä?
Oletko kartoittanut kotisi vaaranpaikat?

10 Liikenneturvallisuus maalla ja vesillä

- » E18-tiellä liikkuu noin 10 miljoonaa ihmistä vuonna 2017.
- » Poliisin tietoon tulleiden liikennerikkomusten määrä on Kymenlaaksossa vuonna 2013 noussut kymmenellä prosentilla vuoteen 2012 verrattuna (aikaväli tammi–syyskuu), kun koko maan kasvu oli 2,5 %.
- » Vuonna 2012 Kymenlaakson tieliikenteessä onnettomuuksien seurauksena loukkaantui 200 henkilöä ja kuoli 12 henkilöä.
- » Tammi–kesäkuussa 2013 moponnettomuudet vähenivät Kymenlaaksossa 25 prosentilla.
- » Vuonna 2013 Vaalimaan rajanylityspaikalla oli yhteensä 47 rattijuopumusrikosta.
- » Hurpun, Haapasaaren ja Kotkan merivartioasemat tavoittivat vuonna 2013 vesiliikennejuopumuksista epäiltyjä yhteensä 35.
- » Vuonna 2013 alueen merivartioasemien suorittamia meripelastustehtäviä oli Pyhtäa-Virolahti-alueella 95 ja merellisiä avustustehtäviä 11.
- » Kotkan Meripelastusyhdistyksellä oli vuonna 2012 yhteensä 28 pelastus- ja avunantotehtävää. Apua sai yhteensä 23 alusta ja 53 ihmistä.

Kuntalaisille suunnatussa Arjen turva -kyselyn tuloksissa jokaisen kunnan vastauksissa suurimmiksi turvattomuutta lisääviksi tekijöiksi nousivat liikennekäyttäytyminen ja liikennejärjestelyt. Liikennekäyttäytymisessä huolta aiheuttivat erityisesti päihteiden käyttö ja sääntöjen noudattamattomuus.

Liikennemäärän kasvu näkyy erityisesti rajoilla. Liikenteen määrä Vaalimaan rajanylityspaikalla on kasvanut kolmanneksen vuodesta 2010. Ennusteet vuodelle 2020 näyttävät liikenteen lähes kaksinkertaistuvan. On tärkeää ennakoida tulevaisuuden tuomia haasteita raja-aseilla ja luoda yhtenäiset palveluprosessit joustavuuden ja nopeuden lisäämiseksi.

10.1 Nuorten liikenneturvallisuus

Alle 18-vuotiaiden yleisin kuolemaan johtanut tapaturma on liikennetapaturma. Noin 30 % suomalaisnuorten kuolemaan johtaneista liikenneonnettomuuksista tapahtuu päihtyneenä. Nuorten miesten liikennekuolemat ovat seudulla huolenaiheena, erityisesti Miehikkälän ja Virolahden kunnissa. Nuoret miehet saavat tällä hetkellä kohdennettua liikennevalistusta kutsuntojen kautta. Varusmiehillä ovat tulossa maksuttomat lomamatkat julkisella liikenteellä, mikä vähentää omalla autolla ajamisen riskejä. Miehikkälän ja Virolahden kunnat kokevat, että nuorten miesten liikennekuolemien ennaltaehkäisyä tulee tehostaa kohdentamalla liikennevalistusta toisen asteen opiskelijoille ja autokoulua käyville nuorille.

Nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisyä tutkivassa kyselyssä (TACTICS-kysely) tuli ilmi, että seudulla ei ole vastuuviranomaista, joka edistäisi alle 18-vuotiaiden liikenneturvallisuutta. Alaikäisille ei ole myöskään laadittu valtuuston hyväksymää liikenneturvallisuussuunnitelmaa. Kyselyn yksi toimenpide-ehdotus – lasten turvaistuinten lainauskäytännöt neuvolassa tai järjestöjen kautta edistämään heikommassa asemassa olevien perheiden asemaa – ei ole seudulla käytössä. Poliisin arvion mukaan seudun pyöräilijöiden kypärän käyttöaste on noin 30 %, vaikka väestölle suunnataankin koulujen kautta valistusta kypärän käyttövelvoitteesta.

10.2 Turvallisesti vesillä

Sisävesillä tapahtuu 50 % vähemmän onnettomuuksia kuin merellä, mutta silti kuolleisuus on kolminkertainen merellä tapahtuviin onnettomuuksiin verrattuna. Sisävesionnettomuudet ovat yleensä pienveneonnettomuuksia. Sisävesillä liikuttaessa ei yleensä käytetä pelastusliivejä, ja tilannetta ei mielletä vaaralliseksi. Jo seisomaan nousu veneessä aiheuttaa keikahtamisvaaran. Pienveneonnettomuuksia tapahtuu niin sisävesillä kuin meren pohjukoissakin. Seudun tapaturmakyselystä kävi ilmi, että vain 57 % käytti veneillessä kellunta- tai pelastusliivejä.

Merellä tapahtuneiden meripelastukseen johtaneiden onnettomuuksien syyt vuosina 2010–2013 olivat seuraavat:

- 1) konevika / tekniset syyt (noin 55 %:ssa kaikista onnettomuuksista)
- 2) inhimilliset syyt kuten puutteellinen navigointitaito, aluksen huollon laiminlyönti ja merimiestaidollinen virhe (noin 35 %:ssa kaikista onnettomuuksista)
- 3) olosuhteet (noin 10 %:ssa kaikista onnettomuuksista)

Kaikissa vuosien 2009–2012 kuolemaan johtaneissa vesiliikenneonnettomuuksissa alkoholi on ollut mukana noin 54 %:ssa tapauksista. Alkoholi oli pääsyyntä onnettomuuteen 2,3 %:ssa tapauksista. Rajavartiolaitoksen tilastojen mukaan ruorijuopumuksen rajan ylittää vuosittain 2–3 % tarkastetuista veneilijöistä. Rajavartiolaitoksen mukaan päihteettömyydestä ja pelastusliivien päällä pitämisestä tulee valistaa riskiryhmiä, joita sisävesillä ovat pienveneillä liikkuvat yli 45-vuotiaat miehet ja merellä moottoriveneellä liikkuvat 18–65-vuotiaat miehet. Rajavartiolaitos tavoittaa merellä liikkujat hyvin, mutta ei sisävesien veneilijöitä. Talvisin jäällä liikutaan maastoajoneuvoilla. Vuonna 2012–2013 oli Kotkan merivartioaseman mukaan noin 8 %:lla puutteita turvavarusteissa, rekisteröinneissä, vakuutuksissa tai ajokunnossa.

10.3 Kuntalaisten näkemyksiä liikenneturvallisuudesta

Seudun asukkaille suunnatun Arjen turva -kyselyn vastauksissa liikenteen tuottama turvallisuus nousi vastaajien mielestä suurimmaksi turvallisuustekijäksi. Haminassa nousivat esiin erityisesti keskustan liikennejärjestelyt kuten vaaralliset ja tasa-arvoiset riskit, puolustusvoimien raskaan liikenteen kalusto

ja rekkaliikenne. Asukkaat kokivat, että kaupungissa varsinkin nuoret kuljettajat olivat välinpitämättömiä jalankulkijoita kohtaan. Moponuorten kokoontumiset ja rinnakkain ajaminen muodostivat asukkaiden mielestä suuren riskin muille liikkujille. Vastaajat toivat esille, että polkupyöräilijöiltä puuttuivat usein valot pyöristä ja että kaikilla jalankulkijoilla ei ollut heijastimia. Kevyen liikenteen väylien määrä koettiin liian vähäiseksi. Teiden ja katujen ylitykset koettiin vaarallisiksi lapsille ja vanhuksille.

Kotkassa vilkas rekkaliikenne satamaan ja rekkojen eksyminen asuinalueille aiheutti turvattomuutta vastaajille. Kemikaalikuljetusten katsottiin tuovan riskejä, joskin niiden todennäköisyyttä pidettiin pienenä. Piittaamattomuus liikennesäännöistä ja välinpitämättömyys muista tiellä liikkujista korostui vastauksissa. Ylinopeudet, punaisia päin ajaminen liikennevaloissa, päihteiden vaikutuksen alaisena ajaminen, mopoilijoiden holtiton ajo, pyöräilijöiden vähäinen kypärän ja pyörävalojen käyttö sekä jalankulkijoiden heijastimien puute nousivat esille. Autoilijoiden koettiin olevan välinpitämättömiä kevyttä liikennettä kohtaan.

Pyhtäällä asukkaiden liikenneturvallisuutta heikentävät tekijät liittyivät E18-tien liikenteeseen ja liikkumiseen kyläteillä. Vilkas liikenne, rekkaliikenne ja piittaamattomuus liikennesäännöistä nousivat esiin koko kunnan alueella. Kyläteillä ajettiin paljon ylinopeutta. Miehikkälässä turvallisuuden tunnetta vähensivät vilkas liikenne, ylinopeudet ja piittaamattomuus liikenteessä. Virolahdella huonot liikennejärjestelyt tulivat esiin koko kunnan alueella mutta erityisesti Virojoella. Molemmissa kunnissa kevyen liikenteen väyliä todettiin olevan liian vähän etenkin kyläteillä, tai ne puuttuivat kokonaan. Liikenne-

säännöistä piittaamattomuus ja välinpitämättömyys muita tiellä liikkujia kohtaan, kuljettajien holtiton käyttäytyminen liikenteessä sekä nuorison kaahailu mopoilla ja autoilla heikensivät turvallisuutta erityisesti Virojoen keskustassa.

Vesillä liikkujat! Älä aja pelkällä karttaplotterilla, vaan muista katsoa ulos.

Vain päälle puettu pelastusliivi pelastaa!

Malti on valttia liikenteessä.

Heijastin ja pyöräilykypärä ovat halpoja henkivakuutuksia. Käytäkö niitä liikkeessäsi?

Voiko pyöräilyn turvallisuutta edistää rakentamalla pyöräilykaistoja?

11 Rikollisuudelle vähemmän jalansijaa

- » Julkisten paikkojen pahoinpitelyt, näpistyksen, vahingonteot, varkaudet ja häiriökäyttäytyminen vähenivät Kymenlaaksossa vuonna 2012 vuoteen 2011 verrattuna.
- » Kymenlaaksossa hengen ja terveyden suojaan liittyvät hälytystehtävät nousivat 76 % aikavälillä tammi–syyskuu vuosina 2012 ja 2013. Vuonna 2012 tehtäviä oli tammi- ja syyskuun välillä yhteensä 742 ja vuonna 2013 yhteensä 1 306.
- » Kymenlaaksossa perheväkivallan hälytystehtävien määrä nousi 84,71 % aikavälillä tammi–syyskuu vuosina 2012 ja 2013. Vuonna 2012 hälytyksiä oli tammi–syyskuussa yhteensä 314 ja vuonna 2013 yhteensä 580.
- » Päihteiden tuonti ja salakuljetus rajan takaa on lisääntynyt. Lääke- ja huumausainerikokset ovat kasvaneet lähes puolitoistakertaisesti viidessä vuodessa. Vuonna 2013 Vaalimaalla takavarikoitiin 5 600 litraa salakuljetettuja alkoholipitoisia aineita.

Arjen turva -kyselyn tuloksissa asukkaat nostivat esiin huolen poliisin palvelujen vähenemisestä ja poliisin vähäisestä näkymisestä katukuvassa. Ihmiset toivoivat enemmän poliisin partiointia ja näkymistä. Toive korostui syrjäisillä seuduilla ja turvattomimmiksi koetuilla alueilla. Vartijoita ja valvontakameroita toivottiin enemmän. Vuonna 2012 Kymenlaakson katuturvallisuusindeksi oli 101,04 eli huomattavasti parempi kuin koko maassa (85,83). Vuonna 2012 Kymenlaakso oli poliisilaitoksittain tarkasteltuna katuturvallisuusindeksissä kymmenennellä sijalla kaikista 25 poliisilaitoksesta.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa mainitaan useita rikosten ennaltaehkäisevästi vaikuttavia toimintamalleja tai rikoksiin nopean puuttumisen keinoja, jotka otetaan käyttöön valtakunnallisesti. Näitä ovat MARAK-malli, Tie selväksi -malli ja Ankkuri-malli. Mallit tarvitsevat toimiakseen moniammatillista yhteistyötä. Kuntien ja muiden viranomaisten tulee jatkossa pohtia yllä olevien mallien soveltuvuutta nykyisiin palveluihin tai aloittaa mallien kehittäminen seudulla.

11.1 Toimintaympäristö poliisin kuvaamana

Yleisen turvallisuuden tunteen tasoa poliisi pitää seudulla hyvänä. Tärkeää on pitää kansalaisten luottamus

poliisiin ja sen kykyyn ennalta estää, paljastaa ja selvittää rikoksia. Poliisitiedottamisen merkitys kasvaa.

Rikollisuudessa on nähtävissä useita trendejä. Pahoinpitely-, omaisuus- ja liikenne rikosten määrä on kasvanut viime vuosina. Huumerikollisuus muuttaa muotoaan, kannabiksen kotikasvatus on lisääntynyt, ja ns. muuntohuumeiden määrä markkinoilla lisääntyy. Rajan ylittävä rikollisuus on kasvussa. Kymenlaakson alueella tapahtuneita ulkomaalaisten rikollisryhmien tekemiä suunnitelmallisia rikoksia ovat olleet mm. raha- ja peliautomaattien murrot, asuntomurrot sekä lompakko-, myymälä- ja katuvarkaudet. Järjestäytynyt rikollisuus on turvallisuusriski myös elinkeinotoiminnalle.

Internetissä tapahtuva rikollisuus on lisääntymässä ja saamassa ammattimaisempia piirteitä. Internetirikollisuutta ovat mm. luottokorttirikollisuus, huijausviestit, henkilöllisyysvarkaudet, olemattoman tavaran tai palvelun myynti ja rasismi. Verkossa tapahtuva kunnianloukkaaminen ja kiusaaminen ovat lisääntyneet. Internetirikollisuuden ehkäisyssä valistustyö on tärkeää. Alueen poliisilaitoksen tavoitteena on saada Kaakkois-Suomen poliisilaitokselle verkkoasioihin keskittynyt poliisi. Tällaisen toiminnan avulla voidaan tehokkaammin panostaa valistukseen ja tiedottamiseen sekä opettaa toimintametoja eri kohderyhmille tietoverkossa liikkumiseen.

Poliisin linjaamia turvallisuustyön haasteita seudulla ovat seuraavat:

- » hätäkeskuksen siirto Kouvolasta Kuopioon
- » liikkuvan poliisin lakkauttaminen Kouvossa
- » Kotkan poliisilaitoksen rakentaminen
- » tiedottamisen merkityksen korostuminen kuntalaisille
- » sähköisen asioinnin käytön lisääminen kuntalaisten keskuudessa
- » valvontatyön supistaminen
- » koulupoliisitoiminnan vähentyminen
- » poliisiresurssien vähentäminen
- » viranomaistoimintojen yhteistyön ja tietojen antamisen joustavuuden lisääminen
- » sosiaalityöntekijän saaminen Kotkan poliisilaitokselle
- » poliisin työntekijöiden motivointi ja jaksaminen niukkenevien resurssien myötä
- » pahoinpitelyrikosten, raiskausten ja tietoverkkorikollisuuden kasvu sekä rikollisuuden uudet muodot
- » mahdollisen viisumivapauden aiheuttamat ilmiöt kuten lisääntynyt liikenne, kansainvälinen rikollisuus ja kansainvälinen yhteistyö

11.2 Perhe- ja lähisuhdeväkivallan luvut kasvussa

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta on suurelta osin piiloriikollisuutta. Yksityisellä paikalla tapahtuva väkivalta kuten perheen sisäiset pahoinpitelyt kotona ovat yleisen syytteen alaisia rikoksia. Tämä tarkoittaa, että poliisi tekee asiasta aina tutkintailmoituksen ja suorittaa esitutkinnan. Ihmisten ilmoitusaktiivisuus on lisääntynyt ja poliisin puuttumiskynnys laskenut.

Tämä on lisännyt kotihälytysten ja lastensuojeluilmoitusten määrää. Yhteistyö viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa on välttämätöntä, jotta perheväkivallan kierre voidaan katkaista. Poliisin tietoon tulee kuitenkin vain osa perheväkivaltatapauksista.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan kasvu näkyy seudun turvakodin tilastoissa. Etelä-Kymenlaakson turvakoti Villa Jensenin asiakasmäärät ovat olleet kasvussa. Vuonna 2012 seudun kunnista asiakkaita oli yhteensä 219 henkilöä, joista alaikäisiä oli 102 lasta. Neljäosassa turva-asumisen syistä oli perheväkivalta. Seudun kunnat ovat olleet mukana Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistyksen Ota ajoissa väkivalta puheeksi -hankkeessa, jonka tavoitteena oli tarjota asiakkaille väkivaltatyön palveluita ja lisätä tietoutta niistä. Hanketyö tarjosi asiakkaille väkivaltaan erikoistunutta, nopeaa ja asiantuntevaa matalan kynnyksen palvelua. Hankkeen palvelu on tuonut huojennusta kuntien sosiaali- tai perhepalveluille ja helpottanut osaltaan alueen perheneuvontatyötä.

Kymenlaakson poliisilaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2012–2016 strategisena painopisteenä on lapsiin, naisiin ja nuoriin kohdistuvan väkivalta-rikollisuuden tunnistaminen ja siihen puuttuminen. Kaikkien toimijoiden tulee tehostaa perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamisen työkaluja. Puheeksi ottaminen perhe- ja lähisuhdeväkivalta-asioista koetaan vielä haastavaksi, ja seudulla pyritään jatkuvasti järjestämään koulutusta puheeksi ottamisesta. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan seurantaa ja kirjaamista sekä tilastojen analysointia tulee kehittää, jotta ennakoivia toimenpiteitä pystytään kohdentamaan tarkemmin.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun EK-ARTU-hankkeelle aloitetun tutkimustyön avulla haetaan

MARAK-malli =

vakavan parisuhdeväkivallan uhrin toimintamalli, joka sisältää moniammatillisen työryhmän ja riskienarviointimenetelmän uhrin turvallisuuden parantamiseksi

Ankkuri-malli =

alle 18-vuotiaiden rikosentekijöiden rikoskierteen ehkäisemisen toimintamalli, jossa poliisilaitoksella työskentelevä eri viranomaisista koottu ankkuritiimi pystyy kokonaisvaltaisesti ja nopeasti vaikuttamaan nuoren tekijän tilanteeseen

Tie selväksi -malli =

rattijuopumusrikosten vähentämiseksi tarjotaan rattijuopumuksesta kiinnijääneelle tukea matalan kynnyksen ja nopean puuttumisen periaatteella

tietoa etniseen vähemmistöön kuuluvan naisen kokeman perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamisesta äitiys- ja lastenneuvoloissa. Tutkimus hakee tietoa terveydenhoitajien valmiudesta tunnistaa ja kohdata väkivaltaa kokenut etniseen vähemmistöön kuuluva nainen sekä etnisen taustan aiheuttamista erityispiirteistä perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamisessa.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyössä on edelleen haasteita. Kotkassa toimii lähisuhdeväkivallan toimintamalli ja sen ympärille koottu LÄPSY-työryhmä. Toiminnan tavoitteena on, että yhä useammin perhe- ja lähisuhdeväkivallan olemassaolo havaitaan, kaikki osapuolet ohjataan avun piiriin ja ihmisten traumatisoituminen vähenee. Seudun toimijoiden mukaan lähisuhde- ja perheväkivaltatyö tulee saada seudulliseksi, kaikkiin alueen kuntiin käytettäväksi malliksi.

Kotkassa on keväällä 2013 LÄPSY-työryhmän aloitteesta aloitettu MARAK-mallin kehittäminen. Työ käynnistyy vuoden 2014 alkupuolella. MARAK-työryhmä rakentuu pääosin nykyisen LÄPSY-työryhmän ympärille. Tavoitteena on kouluttaa MARAK-työryhmä toimintavalmiuteen syksyllä 2013. Seudun toimijoiden mukaan toiminta tulee ottaa käyttöön myös Haminassa, Pyhtäällä, Virolahdella ja Miehikkälässä. MARAK-toimintamalli on tärkeää ottaa myös osaksi sosiaali- ja terveystieteiden koulutusta seudulla. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun EK-ARTU-hankkeelle tehtävän tutkimustyön avulla MARAK-toimintaa sisällytetään Kymenlaakson keskussairaalan toimintaan osaksi erikoissairaanhoidon.

11.3 Väestön yhdenvertaisuuden edistäminen

Erilaiset vähemmistöt kuten lapset ja nuoret, ikääntyvät, liikuntarajoitteiset ja etniset vähemmistöt ovat haavoittuvassa asemassa rikoksen uhreina. Vähemmistöryhmien haavoittuva asema tulee ottaa huomioon ennaltaehkäisevässä työssä ja rikoksen uhrin tukipalvelujen järjestämisessä. Yhdenvertaisuuslaki edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Laki myös tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa.

Seudulla kokeiltiin vuosina 2010–2012 aikana syrjinnän vastaista neuvontapalvelua osana maahanmuuttopalvelun työtä. Neuvontapalvelun oli tarkoitus olla osa seudullista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa. Neuvontapalvelu kuitenkin lopetettiin, ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyö jäi vuonna 2012 kesken. Vuoden 2014 alussa Kotkan kaupunki on laatinut Kotkan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman.

Seudulla on saatavissa Rikosuhripäivystyksen palveluja, jotka vastaavat myös syrjinnän ja rasismien uhrien tukemiseen. On kuitenkin tärkeää, että seudulla on paikallisista toimijoista koottuna verkosto, joka pystyy vastaamaan syrjinnän uhrien tukipalvelujen kehittämiseen, tiedon välittämiseen, oikeanlaisen keskustelukulttuurin ylläpitämiseen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Tällainen toimija voi olla esimerkiksi eri vähemmistöryhmien edustajien, viranomaisten ja kunnan edustajien muodostama yhdenvertaisuus-

toimikunta tai muu vastaava elin, joka toimii turvallisuustyön tukena. Aiemmin aloitetun seudullisen yhdenvertaisuustyön tavoitteena oli myös perustaa yhdenvertaisuustyön tueksi seurantaryhmä, mikä ei kuitenkaan toteutunut. Syrjinnän seuranta on tärkeää, jotta ilmiöön voidaan puuttua ja vaikuttaa.

Yhdenvertaisuuslaki edellyttää kunnilta yhdenvertaisuussuunnitelman laatimista etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Hallituksen esityksessä uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi todetaan, että yhdenvertaisuussuunnitteluvollisuus laajenisi koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Kunnissa tehtävä kokonaisvaltainen yhdenvertaisuustyö vaatii perehtymistä yhdenvertaisuuteen ja teemaan sisältöön. Ensisijaisesti seudun kuntien tulee laatia yhdenvertaisuussuunnitelmat ja jalkauttaa ne käytäntöön. Kuntien henkilöstön osaamista tulee lisätä järjestämällä yhdenvertaisuuskoulutusta.

On tärkeää myös varautua mahdollisiin yhdenvertaisuuslain uudistuksen tuomiin toimenpiteisiin ja lisävelvoitteisiin. Yhdenvertaisuustyön kehittäminen kunnissa yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa vähentää syrjinnän ja rasismien esiintymistä seudulla.

11.4 Rikollisuuden ehkäisytoimenpide-ehdotuksia

EK-ARTU-hanketyön aikana on noussut esille useita rikollisuuden ehkäisyyn liittyviä ehdotuksia. Ehdotukset on koottu eri viranomaisten ja toimijoiden näkemyksistä. Näitä ehdotuksia on lueteltu seuraavien teemojen alla.

Tuetaan uhreja ja ohjataan tekijät oikeiden palvelujen piiriin.

- » Tarvitaan lisää erityisosaamista uhrien tukipalveluihin ja moniammatillisen yhteistyön kehittämistä.
- » Seudun toimijoiden mukaan on tarpeellista lisätä rikosten uhrien tukipalveluja seudulla, etenkin etnisen väestön, vammais- ja vanhusväestön sekä nuorten tukea.
- » Poliisin mielestä seudulla on lisättävä nuorten tekemien rikosten sovittelua ja ohjata nuori rikoksentekijä oikeiden palvelujen piiriin.
- » Vapautuvan vangin tukipalvelujen turvaamiseen tulee panostaa vapautumisvaiheessa.
- » Kehitetään yhteistyötä ja toimintamalleja vanhusten kaltoin kohtelun tunnistamiseksi.
- » Tarjotaan kotikäyntejä neuvoloista perheille, joissa on lapsiin kohdistuvan väkivallan riski tai joissa lapset ovat nähneet väkivaltaa.

Toimitaan ennaltaehkäisevästi ja puututaan nopeasti.

- » Otetaan käyttöön valtakunnalliset tehokkaiksi todetut toimintamallit: Tie selväksi -malli, Ankkuri-malli ja MARAK-malli.
- » Ehkäistään ja ennakoidaan tehokkaammin väkivaltaa ja rikollisuutta, tehostetaan valvontaa.
- » Tehostetaan valistusta ja neuvontaa internetin turvallisen käytön lisäämiseksi ja vaarojen torjumiseksi.
- » Tehostetaan rajan ylittävän rikollisuuden ennaltaehkäisyä ja siihen puuttumista.

Tunnistetaan rasismi ja syrjintä.

- » Nostetaan positiivisen ja suvaitsevaisen ilmapiirin edistämiseksi keskusteluun vähemmistöjen asema ja yhdenvertaiset mahdollisuudet yhteiskunnassa. Järjestetään avoimia keskustelutilaisuuksia ja muita tempauksia yhdenvertaisuuteen ja rasismiin liittyen. Päättäjien on viestittävä

Rikosuhripäivystyksen (RIKU)

tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla tukipalveluita. RIKUn Kymenlaakson palvelupisteen alla toimivat Hamina, Iitti, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti. Vuonna 2012 suurin osa RIKUn Kymenlaakson palvelupisteeseen tulleista yhteydenotoista koski perhe- tai lähisuhdeväkivaltaa. Rikoksen uhrin palveluja on seudulla tehostettu. Tällä hetkellä Kymenlaakson alueella on yhteensä 15 tukihenkilöä. RIKU tekee alueilla yhteistyötä etenkin poliisin ja sosiaalitoimen kanssa. Tavoitteena on, että viranomaiset ohjaavat rikoksen uhrin RIKUn palvelujen piiriin.

ulkomaalaispolitiikasta ja vähemmistöistä yhdenmukaisesti ja tosiasioihin sanomisensa perustaan.

- » Lisätään järjestelmällisesti tietoutta eri vähemmistöistä suurelle yleisölle ja järjestetään yhdenvertaisuuskoulutusta eri toimijoille.
- » Kunnat laativat yhdenvertaisuussuunnitelmat.

Älä koskaan luovuta pankkitunnuksiasi kenellekään. Poliisi, pankki tai muukaan taho eivät pyydä koskaan tunnuksiasi.

Älä hehkuta internetissä lomalle lähtöäsi. Tieto poissaolosta on kutsu rikollisille.

Tiesitkö, että voit jättää rikosilmoituksen tai varata lupapalveluajan poliisille kätevästi verkossa?

12 Elinkeinoelämän turvallisuuden kehittämisehdotuksia

Yritysten normaali toiminta on merkittävä osa yhteiskunnan jokapäiväistä kokonaisturvallisuutta. Yritystoiminnan turvallisuuteen sisältyy henkilöstön, omaisuuden, yrityksen tietojen, maineen ja ympäristön suojaaminen. Yrityksiin kohdistuu mm. varkauksia, näpistyksiä ja ilkivaltaa samalla tavalla kuin asukkaisiin tai asumisympäristöön. Elinkeinoelämän turvallisuuden edistäminen on seudulle tärkeää rajan läheisyyden tuomien turvallisuushaasteiden vuoksi. Seudulla rajan läheisyys asettaa paikalliset yritykset alttiiksi ulkomailta tulevaan rikollisuuteen.

Julkisen ja kolmannen sektorin lisäksi turvallisuustyössä tulee olla mukana myös yksityinen sektori. Seudun yrittäjien mukaan seudun yritystoiminnan turvallisuuden kehittämisen edellytyksinä ovat yrittäjien näkemysten esille saaminen ja toiminta turvallisuusyhteistyöverkostossa. Yhteistyöhön tarvitaan myös turvallisuusalan yritysten osaamista.

Turvallisuustyön aikana nousi esille ehdotuksia alueen elinkeinoelämän ja yritystoiminnan turvallisuuden lisäämiseksi. Keskeisimmät ehdotukset ovat:

- » Seudun nuorten työllistymiseen halutaan vaikuttaa lisäämällä sektorien välistä keskinäistä tiedonkulkua ja kehittämällä hyviä paikallisia toimintamalleja.
- » Henkilöstö- ja työturvallisuus ovat tärkeitä yritystoiminnan turvallisuuden takaamisessa. Turvallisuustyössä nousi esille tarve lisätä turvallisuuskoulutusta niin työnantajille kuin työntekijöillekin.
- » Vapaa-ajan tapaturmilla on luultua suurempi merkitys sairauspoissaoloihin. Monet työpaikat ovat Suomessa kohdistaneet toimenpiteitä vapaa-ajan tapaturmien ehkäisemiseen. Tämä näkökulma on hyvä huomioida seudun turvallisuustyössä.
- » Yhteistyön aloittamiseksi ja elinkeinoelämän turvallisuustietouden lisäämiseksi on koettu tärkeäksi järjestää seudulla elinkeinonharjoittajille suunnattu turvallisuusseminaari. Seminaarin painopisteenä olisi kokonaisvaltainen turvallisuusjohtaminen ja tiedottaminen työnantajien käytännöistä henkilöstön kotona tapahtuvien ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisemisessä ja hoitamisessa.

Lähteet

Haastattelut

- Elomaa, J. 5.12.2013. Kotkan kaupunginhallitus.
- Evwaraye, A. & Mankkinen, T. 17.8.2012. Sisäministeriö / sisäisen turvallisuuden sihteeristö.
- Filppu, M., Nordström, M., Päiviö, E. & Nevalainen, E. 19.7.2012. Haminan kaupunki & Haminan Asunnot Oy.
- Haimi-Liikkanen, S. 6.8.2012. Kotkan kaupunki.
- Haranne, M. & Lukkarinen, E.-P. 23.11.2012. Etelä-Suomen aluehallintovirasto.
- Hassinen, R. & Koskimies, S. 28.8.2012. Kotkan kaupunki
- Heikkilä, A. 27.6.2012 ja 31.7.2012. Ehkäise tapaturmat -hanke.
- Heimola, A. 3.7.2013. Kotkan Korttelikotiyhdistys ry.
- Heimonen, Y. & Nieminen, S. 15.8.2012. Hyvinkään kaupunki.
- Hellsten, T. & Koivukangas, J. 28.6.2012. Rikosuhripäivystys.
- Hiiri, A. 17.7.2012. Kotkan kaupunki.
- Hokkanen, T., Kopra, P. & Rosberg, T. 9.8.2012. Pyhtään kunta.
- Hyttinen, A., Kuntsi, J. & Seuri, M. 8.10.2012. Vaalimaan tulli.
- Häkämies, T. 10.8.2012. Kotkan Asunnot Oy.
- Junkkari, J. 20.3.2013. Kymenlaakson poliisilaitos.
- Juntunen, O. 22.8.2012. Kotkan merivartioasema.
- Järvenpää, S. 27.9.2012. Haminan Sininauha ry.

- Järvinen, S. 11.9.2013. Yksillä Purjeilla -hanke (Hamina, Kotka, Loviisa; Ray 2013–16), Ravimäkiyhdistys ry.
- Keveri, M. 2.10.2013. Kotkan kaupunki.
- Kiiski, R., Nurmi-Luthje, I. & Pauna, M. 18.9.2012. Kouvolan kaupunki.
- Koskensalo-Tiainen, M. 28.8.2012. Kotka-Kymin seurakuntayhtymä.
- Kurttila, M. 17.9.2012. Kaakkois-Suomen Sosiaalipsykiatrisen yhdistys KAKSPY ry.
- Köckritz, U. 17.7.2012. Kymenlaakson poliisilaitos.
- Liakka, A. 31.5.2013. Kotkan kaupunki.
- Liitola, P. 25.7.2012. Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta.
- Lindelöf, H. 26.9.2013. Kotkan kaupunki.
- Makkonen, K. 17.7.2012. Kotkan kaupunki.
- Mankkinen, T. 18.12.2013 ja 28.8.2013. Sisäministeriö, sisäisen turvallisuuden sihteeristö.
- Marjasvaara, S. & Puolakka, P. 13.9.2013. Kotkan kaupunki.
- Mielonen, J. 23.5.2013. Kotkan kaupunginvaltuusto.
- Puolakka, P. 21.9.2012. Kotkan kaupunki.
- Sainio, T. 8.4.2013. Kymen Yrittäjät ry.
- Sipari, J. 4.9.2012. Kotkan kaupunki.
- Strömmer, P. 3.9.2012. Kymenlaakson pelastuslaitos.
- Toikka, V.-M., Trygg, K. & Vaittinen, J. 5.11.2012. Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys ry.
- Tolonen, H. 8.8.2012. Kotkan kaupunki.

Kirjallisuuslähteet

- Alkoholilaki 8.12.1994/1143.
- Arjen turvaa. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäasiainministeriön julkaisuja 44/2004.
- Asiakastyytyväisyyskyselyraportti 2012. Kotkan Asunnot Oy.
- Asunnottomat 2012. Selvitys 1/2013. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.
- Ehkäise tapaturmat -hanke 2009–2015. Esite.
- Etelä-Kymenlaakson kotouttamisohjelma 2013–2018.
- Haminan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.
- Heikkilä, A. 2012. Alkoholien yhteys ensiavussa todettuihin tapaturmiin ja hoitohenkilökunnan asenteet ja osaaminen päihtyneen potilaan kohtaamisessa. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Joensuu, T., Harvio, S. & Salmela, A. Kymenlaakson joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma 2012–2015. Raportteja 15/2012. Kaakkois-Suomen ELY-keskus.
- Kasvavan rajaliikenteen hallinta. Sisäinen turvallisuus. Sisäasiainministeriön julkaisuja 42/2012.
- Kinnunen, J., Lindfors, P., Pere, L., Ollila, H., Sampo-salo, H. & Rimpelä, A. Nuorten terveystapatutkimus 2013. Nuorten tupakatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:6.
- Kivimäki, H., Luopa, P., Nipuli, S., Vilkki, S., Jokela, J., Laukkarinen, E. ja Paananen, R. Kouluterveyskysely 2013.

Kotkan kuntaraportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Helsinki 2013.

Kjällman, P. 2011. Rikoksen uhrin käsikirja. PS Kustannus.

Korpilahti, U. 2013. Kuntatason päättäjien arviointi lasten ja nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisystä kunnissa. European Child Safety Organization (ECSA)/TACTICS-hanke. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Luonnos.

Kymenlaakson poliisilaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelma 2012–2016.

Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumi. Muistio 2/2012.

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:11. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, Kuntaliitto.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980.

Laki saariston kehityksen edistämisestä 26.6.1981/494.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010. Pyhtää.

Lounamaa, A. 2013. Ehkäise tapaturmat -hanke. Mitä uutta opimme? Kuntien turvallisuus -seminaari Haminassa.

MIETIPPÄ Etelä-Kymenlaakson mielenterveys- ja päihdestrategia 2012–2016.

Mopo-onnettomuudet vähentyneet Kymenlaaksossa. Kymen Sanomat 20.7.2013.

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Pelastuslaki 29.4.2011/379.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Sisäinen turvallisuus ja sen edistäminen Etelä-Suomen alueella. 2012. Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Syrjinnän vastaisen neuvonnan alueellinen kehittäminen. Kokemuksia neuvontapalvelujen toteuttamisesta

ja sekä tuloksia syrjinnän tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta. 2011. Vähemmistövaltuutetun julkaisusarja 11.

Tapaturmien ehkäisytyön kehittämisprojekti Etelä-Kymenlaaksossa ja Etelä-Pohjanmaalla 2009–2012. Ehkäise tapaturmat -hanke. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luonnos 1.11.2013.

Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäasiainministeriön julkaisuja 16/2008.

Turvallisempi huominen Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäasiainministeriön julkaisuja 26/2012.

Valmiuslaki 29.12.2011/1552.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21.

Sähköiset lähteet

Akkala, M. 2013. ”Toinen ihminen mukana asioilla on vähän sellainen henkinen kainalosauva”. Mielenterveyskuntoutujan palvelukokemuksia. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68496/Akkala_Minna.pdf?sequence=1 [viitattu 15.1.2014].

Alueiden kehittäminen 26/2010. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/30575/Ilman_kiinteaa...TEM_julkaisu.pdf [viitattu 4.11.2013].

Auri, E. 2010. Ilman kiinteää tieyhteyttä olevat pysyvästi asutut saaret. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, alueiden kehittäminen 26/2010.

Eklund, S. & Rintanen, M. 2013. Ilkivallan ja vahingontekojen ilmeneminen ja keinoja niiden ennaltaehkäisemiseksi Etelä-Kymenlaaksossa. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/66282> [viitattu 15.1.2014].

Hallituksen esitys Eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Luonnos 12.4.2013. Saatavissa: http://oikeusministerio.fi/material/attachments/om/valmisteilla/lausunnolla/6Ftd63SG7/YVL_HE-LUON-NOS_12-4-2013.pdf [viitattu 3.2.2014].

Hamina-Asunnot Oy. Asiakastyytyväisyyskysely 2012. Saatavissa: <http://www.hamina-asunnot.fi/wp-content/uploads/2012/10/Asukastyytyvy%C3%A4isyyskysely-2012.pdf> [viitattu 5.11.2013].

Haminan kaupungin vanhuspoliittinen strategia 2011–2019. Saatavissa: <http://www.hamina.fi/fi/Hallinto/Strategiat%20ja%20ohjelmat/> [viitattu 16.9.2013].

Holopainen, J. 2012. Kotkan merialueen pienveneilijöiden pelastus- ja kelluntapukineiden käyttöpäätökseen liittyvät tekijät. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51176/Holopainen_Juha.pdf.pdf?sequence=1 [viitattu 14.10.2013].

Huutjärven koulun iltaisännän/iltavahtimestarin toimi. Pyhtään kunta. Sivistyslautakunta. Pöytäkirja 7/2012. Saatavissa: <http://pyhtaa01.hosting.documenta.fi/kokous/20121222.PDF> [viitattu 10.10.2013].

Jääskeläinen, M. Päihdehaittakustannukset 2010. Tilastoraportti. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102855/Tr11_12.pdf?sequence=1 [viitattu 14.11.2013].

Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma 2013–2017. ELY-keskus. Saatavissa: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/266821/TLS_ver-sio2.pdf/3cf24a57-bd9d-485a-af1e-35c3644f6baf [viitattu 2.9.2013].

Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus joulukuu 2013. ELY-keskus. Saatavissa: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/143329/tyollisyyskatsaus+12_13.pdf/700da879-379f-4c8b-8f01-9753d1d4a972 [viitattu 28.1.2014].

KAKSPY ry. Saatavissa: <http://www.kakspy.com/sivut/> [viitattu 3.9.2013].

Kaltoinkohtelu. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/tyokalut/neuvontapalvelut/teemat/kaltoinkohtelu [viitattu 8.10.2013].

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma 2014–2020. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:16. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511564&name=DLFE-27827.pdf [viitattu 4.9.2013].

Kotkan hyvinvointikertomus 2012. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/kotka/embeds/kotkawwwstructure/19561_Kotka_hyvinvointikert_liitt_2012-net.pdf [viitattu 15.10.2013].

Kotkan kaupunki. Saatavissa: <http://www.kotka.fi/asukkaalle> [viitattu 4.9.2013].

Kotkan kaupungin vanhustenhuollon strategia 2008–2015. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/kotka/embeds/kotkawwwstructure/19658_1421-Vanhustenhuollon_strategia_2008_-_2015_1_.pdf [viitattu 5.11.2013].

Kotkan korttelikotiyhdistys. Saatavissa: <http://www.korttelikoti.fi/> [viitattu 5.11.2013].

Kotka panostaa koululaisten mielenterveyden hoitoon. Kymen Sanomat. Saatavissa: <http://www.kymensanomat.fi/Online/2013/08/19/Kotka+panostaa+koululaisten+mielenterveyden+hoitoon/2013316144036/4> [viitattu 3.10.2013].

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tukena käytettäviä lomakkeita. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/lomakkeet/lomakkeet_koulu_ja_opiskeluterveydenhuoltoon [viitattu 19.11.2013]

Kouluterveyskysely. Kymenlaakson tulokset 2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/alueittain/etela/kymenlaakso [viitattu 23.9.2013].

Kunnat.net. Saatavissa: <http://www.kunnat.net/fi/Sivut/default.aspx> [viitattu 16.11.2013].

Kuntanavigaattori. Kunnat.net. Saatavissa: <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/kuntanavigaattori/Sivut/default.aspx> [viitattu 1.10.2013].

Kymenlaakson aikuisväestön mielenterveys- ja päihdepalvelut vuonna 2012. Raportti 11.5.2013. Carea. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Refinement. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e284386-7233-403b-9fc0-a354064975a2> [viitattu 5.9.2013].

Kymenlaakson kylät ry. Saatavissa: <http://kymenlaaksonkylat.fi/> [viitattu 6.11.2013].

Liikenneonnettomuudet maanteillä vuonna 2012. Liikenneviraston tilastoja 8/2013. Saatavissa: http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/lti_2013-08_liikenneonnettomuudet_maanteilla_web.pdf [viitattu 14.10.2013].

Miehikkälän kunta. Saatavissa: <http://www.miehikkala.fi/> [viitattu 28.9.2013].

Miehikkälän kuntastrategia 2017. Vireä E18-tie maaseutukunta. Miehikkälän kunnanhallitus 28.5.2012, kunnanvaltuusto 25.6.2012. Saatavissa: http://www.miehikkala.fi/files/1305_Miehikkalkuntastrategia2017.pdf [viitattu 28.9.2013].

Määrärahan osoittaminen kouluisäntien palkkaamiseen kouluille. Talousarvioaloite 98/2012 vp. Eduskunta. Saatavissa: http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/taa_98_2012_p.html [viitattu 9.10.2013].

Nuorisokysely 2012. Haminan ja Kotkan vastaukset. Saatavissa: <http://www.hamina.fi/fi/Asukkaat/Nuoret/> [viitattu 6.11.2013].

Okuogume, P. EK-ARTU-hankkeen Arjen turva – kyselyn tulokset. Saatavissa: <http://www.kyamk.fi/Ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4lle/Projektit/EK-ARTU/Materiaaliarkisto/> [viitattu 17.9.2013].

Omatoimisen varautumisen auditointimalli. Kymenlaakson pelastuslaitos. Saatavissa: http://www.kympe.fi/images/stories/PDF/KYMPE_Omatoimisen_varautumisen_auditointi_web.pdf [viitattu 13.11.2013].

Ota ajoissa väkivalta puheeksi -hanke 2009–2013. Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys. Saatavissa: http://www.kymenlaaksonensijaturvakoti.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=37&Itemid=14 [viitattu 9.11.2013].

Perälä, J. 2013. Kolmen peruskoulun turvallisuussuunnitelmien sisällön kartoitus ja maastouttaminen rehtoreiden arvioimina. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/60789/Perala_Jukka.pdf?sequence=1 [viitattu 9.10.2013].

Poliisi. Saatavissa: <https://www.poliisi.fi/> [viitattu 3.11.2013].

Pyhtään kunta. Saatavissa: <http://www.pyhtaa.fi/> [viitattu 6.9.2013].

Päihteiden ja riippuvuushäiriöiden tutkimus. TerveSuomi.fi. Saatavissa: <http://demo.seco.tkk.fi/terveysuomi/item/ktl:15585> [viitattu 20.9.2013].

Rikostorjuntaneuvosto. Saatavissa: <http://www.rikostenorjunta.fi/fi/index/julkaisut/neuvostonjulkaisut/knasallinenrikostenorjuntaohjelmaturv.html> [viitattu 31.1.2014].

Rikosuhripäivystys. Saatavissa: <http://www.riku.fi/fi/etusivu/> [viitattu 3.11.2013].

Sininauhaliitto. Saatavissa: http://www.sininauhaliitto.fi/sininauhaliitto/sininauha_oy/ [viitattu 2.9.2013].

Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Saatavissa: http://www.intermin.fi/fi/turvallisuus/sisaisen_turvallisuuden_ohjelma [viitattu 31.1.2014].

Tapaturmakatsaukset 2013 pelastusalueittain. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <http://www.thl.fi/tilastoliite/tapaturmat/alueraportit/2013/pelastusalue/Kymenlaakso.pdf> [viitattu 18.11.2013].

Teemakampanjan työkalu 1/2012: IKINÄ -opas iäkkäiden kaatumistapaturmien ehkäisyyn. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/potilasturvallisuus-fi/teemakampanja-tyokalua-1/2012 [viitattu 8.9.2013].

THL. Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. Saatavissa: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu> [viitattu 22.1.2013].

Tilastokeskus. Saatavissa: <http://www.tilastokeskus.fi/> [viitattu 23.9.2013].

Turvallinen kaupunki.fi. Saatavissa: <http://www.turvallinenkaupunki.fi/> [viitattu 22.9.2013].

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Saaristopolitiikka. Saatavissa: http://www.tem.fi/alueiden_kehittaminen/kansallinen_alueiden_kehittaminen/saaristopolitiikka [viitattu 4.11.2013].

Työttömyystietoja ELY-keskuksittain ja kunnittain keskimäärin vuonna 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa: <http://www.tem.fi/files/38575/elykun2013.pdf> [viitattu 28.1.2014].

Työttömyystietoja maa- ja seutukunnittain keskimäärin vuonna 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa: <http://www.tem.fi/files/38577/seukun2013.pdf> [viitattu 28.1.2014].

Virolahden kunta. Saatavissa: <http://www.virolahti.fi/> [viitattu 30.9.2013].

Sähköpostitiedoksiannot

Aalto, A. Sähköpostitiedoksianto 13.6.2013. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyösuunnitelma.

Gynther, J. Sähköpostitiedoksianto 8.10.2013. Kotkan kaupunki.

Hartikainen, H. Sähköpostitiedoksianto 14.6.2013. Kymen Yrittäjät ry.

Heikkilä, R. Sähköpostitiedoksianto 12.3.2013. Kotkan lapsiparlamentti ja nuorisovaltuusto.

Heinikoski, A. Sähköpostitiedoksianto 17.12.2013. Kotkan kaupunki.

Hellsten, T. Sähköpostitiedoksianto 24.10.2013. Rikosuhripäivystys.

Järvinen, S. Sähköpostitiedoksianto 14.5.2013. Yksillä Purjeilla -kumppanuushanke Haminassa, Kotkassa ja Loviisassa (Ray 2013–2016). Ravimäkiyhdistys ry.

Keveri, M. Sähköpostitiedoksianto 8.10.2013. Terveiden edistämisen yksikkö. Kotkan kaupunki.

Korpilahti, U. Sähköpostitiedoksianto 22.11.2013. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Tapaturmien ehkäisyn yksikkö.

Kuntsi, J. Sähköpostitiedoksianto 28.1.2014. Vaalimaan tulli.

Kärhä, I. Sähköpostitiedoksianto 17.9.2013. Kaakkois-Suomen rajavartiosto, Vaalimaan rajavartioasema.

Leino, J. Sähköpostitiedoksianto 19.2.2013. Kaakkois-Suomen rajavartiosto, Vaalimaan rajavartioasema.

Liitola, P. Sähköpostitiedoksianto 21.1.2014. Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta.

Lillsunde, P. Sähköpostitiedoksianto 6.9.2013. Tapaturmien ehkäisyn yksikkö. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Lounamaa, A. Sähköpostitiedoksianto 15.12.2013. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Tapaturmien ehkäisyn yksikkö.

Nieminen, S. Sähköpostitiedoksianto 8.9.2013. Kymen-

laakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyösuunnitelma.

Pippola, R. Sähköpostitiedoksianto 13.6.2013. Kotkan Yrittäjät ry.

Seppä, O. Sähköpostitiedoksianto 30.8.2013. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyösuunnitelma.

Seppälä, E-K. Sähköpostitiedoksianto 30.9.2013. Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta.

Silander, T. Sähköpostitiedoksianto 15.2.2013. Haminan vammaisneuvosto.

Siro, M. Sähköpostitiedoksiannot 29.10.2013, 6.11.2013 ja 6.2.2014. Kotkan merivartioasema.

Strömmer, P. Sähköpostitiedoksianto 30.10.2013 ja 28.1.2014. Kymenlaakson pelastuslaitos.

Taponen, P. Sähköpostitiedoksianto 25.6.2013. Kotkan kaupunki, kuntatekniikka.

Tolonen, H. Sähköpostitiedoksianto 16.12.2013. Kotkan kaupunki, tekninen lautakunta. Pöytäkirjanote 23.4.2013: 39 §: Kaupungin omaisuudelle aiheutetut vahingonteot.

Vahe, A. Sähköpostitiedoksiannot 27.1.2014 ja 3.2.2014. Kaakkois-Suomen rajavartiosto, Vaalimaan rajavartioasema.

Vähäuski, S. 5.11.2013. Kymenlaakson kylät ry.

Ylätalo, P. Sähköpostitiedoksianto 22.10.2013. Kymenlaakson poliisilaitos.

Muu aineisto

Asukas- ja kansalaisvaikuttamisen avoimet iltakahvit 20.5.2013, teemana ”Mitä muutettais jos voitais?”. Muistio 2.9.2013. EK-ARTU-hanke. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Asumisen toimijoille suunnatun sovittelevan työotteen koulutustilaisuuden muistio 17.4.2013. EK-ARTU-hanke. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Ehkäise tapaturmat 2009–2015 -hanke. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Ehkäise tapaturmat -hankkeen ohjausryhmän kokoukset ja kokousten aineistot vuonna 2012.

EK-ARTU-hankkeen ohjausryhmän kokoukset ja kokousmuistiot vuosilta 2012–2014.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

EK-ARTU-hankkeen työryhmän kokoukset ja kokousmuistiot vuosilta 2012–2014.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Haminan kaupungin johtoryhmän kokous 7.10.2013.
Haminan kaupunki ja EK-ARTU-hanke.

Haminan turvallisuuskävely 31.10.2012. Muistio.

Hautamäki, K., Huomo, E. & Laari, C. Nuorisotalo Vessun turvallisuuskävely Karhulan keskustassa 7.5.2013. Raportti. EK-ARTU-hanke. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kaakon kaksikko -kuntalaisfoorumi 21.5.2013. Muistio 7.8.2013. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kaakon kaksikon kyläturvallisuusilta 8.10.2013, teemana ”Kotikylä – turvallinen ympäristö”. Yhteenveto.

Kolmannen sektorin tapaaminen Haminassa 12.12.2012: keskustelutilaisuus kolmannen sektorin edustajille. Yhteenveto 12.12.2012. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kolmannen sektorin tapaaminen Kotkassa 3.12.2012: keskustelutilaisuus kolmannen sektorin edustajille. Yhteenveto 3.12.2012. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kolmannen sektorin tapaaminen Virolahdella 19.11.2012: keskustelutilaisuus kolmannen sektorin edustajille. Yhteenveto 19.11.2012. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kotkan kaupungin laajennetun johtoryhmän kokous. 18.9.2013. Kotkan kaupunki ja EK-ARTU-hanke.

Kotkan lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyöryhmän kokoukset ja kokousmuistiot 16.5.2013 ja 9.9.2013.

Kämäri, L. Tapaturmakysely Etelä-Kymenlaakson eri alojen ammattilaisille. PP-esitys.

Miehikkälän ja Virolahden kuntien johtoryhmän kokous 23.9.2013. Kaakon kaksikon kunnat ja EK-ARTU-hanke.

Naapurussosvitteluun liittyvä tapaaminen asumisen toimijoille Etelä-Kymenlaakson alueella 9.11.2013. Muistio 9.11.2012. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Nuorten foorumi 21.11.2013 Pyhtäällä. Yhteenveto 21.11.2013. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Pyhtään kunnan johtoryhmän kokous 23.9.2013. Pyhtään kunta ja EK-ARTU-hanke.

Pyhtään kyläilta 30.10.2013 Olkkarissa. Yhteenveto.

Pyhtään kyläilta 12.11.2013 Hirvikoskella. Yhteenveto.

Sisäministeriön kansliapäällikön ja sisäisen turvallisuuden sihteeristön vierailu Kotkassa 26.4.2013: tutustuminen EK-ARTU-hankkeeseen ja Etelä-Kymenlaakson kunnanjohtajien ja viranomaisten edustajien tapaaminen. Keskustelun tulokset. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Syyskuun kyläillat – yhdessä tekemällä enemmän. Korttelikoti Muorikka 10.9.2013, teemana lapsiperheet. Yhteenveto Saara Patjas ja Emmi Verronen. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Syyskuun kyläillat – yhdessä tekemällä enemmän. Korttelikoti Alvariska 12.9.2013, teemana nuoret. Yhteenveto Essi Huomo, Siru Seppä ja Niina Vanhala. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Syyskuun kyläillat – yhdessä tekemällä enemmän. Korttelikoti Ratikka 18.9.2013, teemana työikäiset. Yhteenveto

Kati Ihonen ja Jaana Kokko. EK-ARTU-hanke.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Syyskuun kyläillat – yhdessä tekemällä enemmän. Korttelikoti Naapuri 19.9.2013, teemana ikäihmiset. Yhteenveto Kati Ihonen, Jaana Kokko ja Elisa Sironen. EK-ARTU-hanke. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Tapaturmat ja laaja-alainen kehittämissyhteistyö, alueellisen ohjausryhmän kokous 4/2012.

Liite 1. Turvallisuussuunnitelman ohjaus- ja työryhmän jäsenet

Ohjausryhmässä mukana olleet henkilöt

Aalto Seija, toimialajohtaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Alén Jarkko, everstiluutnantti, apulaiskomentaja,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto

Carlson Juhani, paloinsinööri,
Kymenlaakson pelastuslaitos

Dufva Hilikka, yliopettaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Eskola Saara, projektityöntekijä,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Filppu Matti, teknisen toimen johtaja,
Haminan kaupunki

Haapanen Jorma, palvelujohtaja,
Kotkan kaupunki

Halonen Kaija, hallinto- ja henkilöstöjohtaja,
Miehikkälän kunta

Hassinen Raino, kaupunginsihteeri,
Kotkan kaupunki

Havuaho Osmo, kunnanjohtaja,
Virolahden kunta

Holm Sirpa, hallinto- ja taloussihteeri,
Pyhtään kunta

Huhtinen Markku, TKI-johtaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Jämsén Antti, kunnanjohtaja,
Miehikkälän kunta

Kauronen Marja-Leena, yliopettaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kivelä Juha, majuri, rajatoimiston päällikkö,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto

Kolsi Keijo, apulaispoliisipäällikkö,
Kymenlaakson poliisilaitos

Koskimies Sanna, hallinto- ja kehittämispäällikkö,
Kotkan kaupunki

Kurvinen Janne, majuri, rajatoimiston päällikkö,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto

Köckritz Ulla, komisario,
Kymenlaakson poliisilaitos

Liimatainen Mervi, seutuasiantuntija,
kehittämissyhtiö Cursor Oy

Luode Jouko, ohjelmapäällikkö,
kehittämissyhtiö Cursor Oy

Lähdesmäki Ossi, poliisipäällikkö,
Kymenlaakson poliisilaitos

Matilainen Erkki, apulaiskomentaja, everstiluutnantti,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto

Okuogume Päivi, projektipäällikkö,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Perttula Jukka, tekninen johtaja,
Virolahden kunta

Rupponen Matti, hallintojohtaja,
Pyhtään kunta

Seppälä Kalle, everstiluutnantti, osastopäällikkö,
Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta

Seppänen Jorma, kaupunginsihteeri,
Haminan kaupunki

Tolonen Ilpo, pelastuspäällikkö,
Kymenlaakson pelastuslaitos

Uski Markku, tekninen johtaja,
Virolahden kunta

Työryhmässä mukana olleet henkilöt

Carlson Juhani, paloinsinööri,
Kymenlaakson pelastuslaitos

Dufva Hilikka, yliopettaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Eskola Saara, projektityöntekijä,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Heikkilä Anne, aluekoordinaattori,
Ehkäise tapaturmat -hanke 2009–2015

Hiiri Anne, terveysjohtaja,
Kotkan kaupunki

Hokkanen Timo, sosiaali- ja terveysjohtaja,
Pyhtään kunta

Hyttinen Auli, sivistystoimenjohtaja–rehtori,
Virolahden kunta

Juntunen Oiva, kapteeniluutnantti, päällikkö,
Kotkan merivartioasema

Kauronen Marja-Leena, yliopettaja,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kopra Pirjo, kunnaninsinööri,
Pyhtään kunta

Koskela Lasse, tulliyli tarkastaja,
Vaalimaan tulli

Kuntsi Juhani, tulliyli tarkastaja, varapäällikkö,
Vaalimaan tulli

Kärhä Ismo, kapteeni, päällikkö,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto/
Vaalimaan rajatarkastusasema

Köckritz Ulla, komisario,
Kymenlaakson poliisilaitos

Leino Jarmo, kapteeni, päällikkö,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto/
Vaalimaan rajavartioasema

Liakka Anna, sosiaalityön johtaja,
Kotkan kaupunki

Liitola Petteri, kapteeniluutnantti,
sotilasläänin turvallisuuspäällikkö,
Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta

Mattila Päivi, perusturvajohtaja,
Haminan kaupunki

Nieminen Jukka, tekniikan alan työpäällikkö,
Pyhtään kunta

Okuogume Päivi, projektipäällikkö,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Pajanen Hannele, hyvinvointineuvolan johtaja,
Kotkan kaupunki

Päiviö Eeva, sivistystoimenjohtaja,
Haminan kaupunki

Seuri Marjo, sosiaali- ja terveysjohtaja,
Miehikkälän kunta

Siro Marko, yliluutnantti, varapäällikkö,
Kotkan merivartioasema

Strömmer Peter, paloinsinööri,
Kymenlaakson pelastuslaitos

Tolonen Hannele, kuntatekniikan johtaja,
Kotkan kaupunki

Vahe Antti, yliluutnantti, päällikkö,
Kaakkois-Suomen rajavartiosto/
Vaalimaan rajavartioasema

Van der Steen Ilari, komisario,
Kymenlaakson poliisilaitos

ETELÄ-KYMENLAAKSON TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti
Valtuustokaudelle 2013–2016

